

sók sorára volt szükség — figyelmeztettek engem —, hogy a fegyverszünet alatt a Kilián laktanya áldozatait eltemessék.”<sup>99</sup>

Tehát azt kaptuk Malétertől, ami — az igazi szabadságharcosok szerint várható volt ezen az értekezleten is. A tárgyaláson résztvett többi főtiszt és tábornok viselkedése és Maléter melletti szavazása is könnyen magyarázható. Ebből az egész társaságból csak Malétert végezték ki. Kettőt hosszabb börtönbüntetésre ítélték Kádárék és kidobták őket a Néphadseregből. Egyet rövid börtönbüntetésre ítélték. A másik három azonban megmaradt az új Néphadsereg tábornokának, mert hűségesen szolgálták Moszkvát és az orosz érdekeket, sohasem voltak mellettünk. Ezekkel a Moszkvában képzett tábornokokkal és tisztekkel szavaztatott Maléter egy olyan kérdésben, amelynek eredménye megkönnyítette az oroszoknak Budapets lerohanását. Azt, ami ezen a tárgyaláson, november 2-án a Corvin köz parancsnoki irodájában történt, nem lehet sem ostobaságnak, sem gyávaságnak nevezni. Ez hazaárulás volt.

99. Király Béla. Az első háború szoc. országok között, 39. 2

## November 3

Éppen úgy, mint az előző napokban, szintén fontos események játszódtak le a Corvin közben. Az újságírók már régen ostromoltak bennünket, azonban soha senki nem fogadta őket a Corvinban. Az őrség azzal az utasítással lett ellátva, hogy az újságírókkal majd akkor beszélünk, amikor az oroszok elhagyták Magyarországot. A fényképezést is, amennyire lehetett letiltottuk. Ennek tulajdonképpen az volt az oka, hogy nem akartuk reszkirozni az esetleges kémek, ellenséges megfigyelők beeresztését a Corvinba. Semmiféle tájékoztatást nem akartunk adni a magyar szabadság és függetlenség ellenségeinek. Bizalmatlanok voltunk.

Az események fejlődése azonban arra kényszerített bennünket, hogy ezen az állásponton változtassunk. Szabó, Erdős, Jutka, Doki és a törzsnek majdnem minden tagja arra kértek, hogy mondjam el az újságíróknak a helyzetet, mert csakis így tudjuk kivédeni a hazaárulók akna munkáját. Hiába nyertük meg a forradalmat, ha a kormány által kinevezett forradalmi vezérek és a maguk köré csoportosított szovjet zsoldosok elárulnak bennünket. Ha az a hatalmas orosz haderő támadásra indul, mi már úgysem tudjuk megállítani őket, mert a hadsereg nincs velünk és ügylátszik, megint magunkra maradunk. Most már bizonyított tény, hogy a hadseregre — vezetői miatt — nem számíthatunk. Ezt viszont tudatni kell a nemzettel, az ország népével, mert ha ezt nem tesszük, cinkosává válunk ezeknek az árulóknak.

Elfogadtam érvelésüket és a kora délutáni órákban négy újságíró jött be a Corvin köz parancsnoki irodájába, ahol Doki Szabó, Jutka, Zsuzsa és én fogadtuk őket. Elmondtuk nekik a tényeket, az újságírók azonban nem akartak hinni nekünk. Ők úgy tudták, hogy Maléter forradalmi tevékenysége miatt lett Honvédelmi miniszter, és állításainkat elképzelhetetlennek tartották. Mi azon-

ban bizonyítottunk. Kivittük őket a felkelők közé, a moziba, a Práter-utcai iskolába, ahol a fiúk mondták el nekik a tények igazi állását. Ezekután, még mindig fejcsóválva ugyan, de megígérték, hogy a másnap megjelenő újságokban közlik a Corvinisták állításait. Erre azonban már nem kerülhetett sor. Sajnos elkéstünk.

Mi azonban, amit csak lehetett, mindent megtettünk, hogy ne érjen váratlanul az újabb orosz támadás, melyet a november 3-án délutáni értesülések szerint már elkerülhetetlennek tartottunk. A Kisfaludy utca és az Üllői út sarkára egy páncélost állítottunk 24 órás szolgálattal. (25. kép) Gondoskodtunk arról, hogy a lövegek tűzképes állapotban legyenek s megfelelő mennyiségű löszér álljon a rendelkezésünkre. A felkelők közül csak azokat engedjük el, akiknek arra komoly indokuk volt. Bandi bátyámat aki a beszerzési és elosztási csoport parancsnoka volt, már napokkal előbb megkértem, hogy megfelelő mennyiségű és lehetőleg könnyen tárolható élelmet szerezzen. Beszélje meg a szakáccsal, hogy mire van szüksége és gondoskodjon arról, hogy minden meglegyen. A három orvosunkat is elláttuk azzal a felszereléssel, amit kértek.

Este hat óra körül ismét átjött a Kiliánból Berkovics Pál, az egészségügyi őrmester, egy üzenettel. Engem keresett és a Práter-utcai iskolában talált rám.

— Főparancsnok bajtárs — jelentette — Maléter vezérőrnagy bajtárs kéreti, hogy ahogy lehet, menjen át a Kilián laktanyába. Nagyon fontos ügyben akar magával beszélni...

— Őrmester bajtárs — feleltem neki, — mondja meg Maléternek, hogy onnan az út idáig pontosan annyi, mint innen oda. Ha akar valamit, jöjjön át ő...

Maléter azonban nem jött. Eddig kétszer voltam a Kiliánban, és mind a két esetben nagyon megbántva, megalázva, s mérgesen jöttem vissza. Igaz, hogy ugyanez történt minden alkalommal, amikor Maléter jött át a Corvinba valamilyen megbeszélésre vagy tárgyalásra. Tehát teljesen mindegy, hogy ő jön ide, vagy én megyek oda. A helyzet komolyságára való tekintettel úgy éreztem, hogy ebben az esetben elhamarkodtam az őrmesternek adott válaszom. Utóvégre mégis csak Maléter a honvédelmi miniszter, akár tetszik nekünk akár nem. Lehet, hogy amit közölni akar, az valóban fontos. Talán megváltoztatta a tegnapi tárgyaláson alkotott véleményét, és rendelt Honvédségi csapatokat Budapest vé-



25. kép.  
Az Üllői út és Kisfaludy utca sarkára állított páncélosban 24-órás  
szolgálatot rendeltünk el.

delmére? Kíváncsi voltam, hogy mi az a fontos, amit velem is közölni akar.

Hét óra volt, amikor megkerestem Erdöst, és Szabót, két helyettesemet. Elmondtam nekik miről van szó és átgondolva a helyzetet mégis úgy döntöttem, hogy átmegek a Kiliánba. Egyben megkértem őket, ha legkésőbb éjfélre nem jövök vissza, jöjjenek utánam, mert ez esetben fogvatartanak.

Átmenve az Úllői úton, a Kilián bezárt főkapuján zörgettem. Egy őrmester eresztett be, akinek megmondtam kilétem, s azt is, hogy Malétert keresem, aki hivatott. Miután az őrmester ismét bezárta a kaput, megfordult, csőre töltötte géppisztolyát, s nekem szegezte.

— Fel a kezekkel! — kiáltotta.

— Őrmester bajtárs — válaszoltam — Bajusz vagyok, a Corvin köz parancsnoka... — Nem folytathattam, mert az őrmester durván rámkialtott.

— Ne pofázz! Irány az őrszoba, előre! Géppisztolya csövével a hátam bökdösve bekísért az őrszobára, ahol lecsatoltatta a derékszíjamat a pisztollyal együtt amit az asztalra kellett tennem. Ezután a fal mellé állított, arccal a fal felé fordulva, s olyan közel, hogy az orrom a falat érte. Egy kis idő elteltével ismét szólni akartam, mire az őrmester úgy meglökte hátulról a fejem, hogy az orromat bevertem a falba és vérezni kezdett.

— Megmondtam, hogy ne pofázz! Egyáltalán nem vagyok kíváncsi a véleményedre, s akkor beszélj, ha kérdezlek. Megértetted?! — kiáltotta durván.

Láttam, hogy bajban vagyok, s az erős ütéstől, ami az orromat érte, szédelegve álltam a fal mellett. Most már tudtam, hogy ezzel az őrmesterrel nem megyek semmire, s nagyon megalázva éreztem magam. Beleugrottam a csapdába, s azon gondolkodtam, hogyan kerülhetek ki.

Már jó félórája lehettem az őrszobán, amikor a folyosóról meghallottam Csiba Lajos százados hangját, valamilyen parancsot kiabált egy katonának. Csiba százados a Kilián laktanya parancsnoka volt, akivel már találkoztam néhányszor és mondhatom, hogy baráti viszony alakult ki közöttünk. Becsültem az egyenes, őszinte és kemény karakterét ennek az aranykeretes szemüvegű századosnak. Most, hogy a hangját meghallottam, mentő ötletem támadt, s amilyen hangosan csak tudtam nagyot ordítottam:

— Csiba százados! Hozzám, az őrszobára!

Az őrmester hozzámugrott s én vártam egy másik lökést, vagy ütést a tarkómra. Lehajtottam a fejem, hogy a homlokomat üsse a falba és ne az orrom. Most azonban nem nyúlt hozzám az őrmester.

Csiba százados bejött az őrszobára és amikor meglátott, csodálkozva kérdezte.

— Mi történik itt?

— Pontosan azt szeretném tudni én is, hogy mi történik itt — válaszoltam megfordulva. — Maléter megkért, hogy jöjjek át, mert beszélni akar velem, s amikor átjövök ilyen fogadtatásban részesülök. Ez az őrmester letartóztatott. lefegyverezett, arccal a fal felé állított, s úgy beverte az orromat a falba, hogy eleredt a vérem! Magyarázatot kérek!

— Bajusz, ne haragudj, — mondta Csiba százados — itt valami félreértés történt. Tudom, hogy a vezérőrnagy bajtárs vár téged, mert nagyon fontos megbeszélőnivalótok van. Kért, hogy amint megjöttél, vezesselek fel hozzá.

— Őrmester bajtárs, — fordult az őrmester felé — jelentést kérek!

— Azt a parancsot kaptam a vezérőrnagy bajtárstól — válaszolta az őrmester, — hogy mindenkit, aki bejön a laktanyába fegyverezzek le, és tartsam az őrszobán.

— Ez rám is vonatkozik, a Corvin köz parancsnokára? — kérdeztem.

— A parancs úgy szólt, hogy mindenkit, tehát nincs kivétel — válaszolt az őrmester — csak parancsot teljesítettem.

— Őrmester bajtárs, érezd magad pofonvágva azért a kezeletésért, amiben részesítettél, s kérd az Istent, hogy ne találkozzunk más körülmények között, mert akkor meg is kapod — mondtam az őrmester felé fordulva.

Felcsatoltam a derékszíjamat a pisztollyal és Csiba századossal elhagytuk az őrszobát. Amíg felmentünk a lépcsőn és elértük Maléter szobájának ajtaját, Csiba százados szabadkozását hallgattam, aki arra kért, felejtsem el ezt a kellemetlen esetet, amit csakis a túlbuzgó őrmester idézett elő. Kopogtatás után beléptünk Maléter szobájába.

— Vezérőrnagy bajtárs jelentem, hogy itt van Bajusz. Bejöhettek?

Maléter az ajtóhoz jött, széles mosollyal az arcán kézfogással üdvözölt. Örülök, hogy átjöttél Bajusz, — mondta — mert beszélni akarok veled. Gyere, ülj le.

Ezután egy hosszú, keskeny honvédségi asztalhoz vezetett, ami egy fehér terítővel volt letakarva, s körülötte már vagy hét személy ült. Maléter bemutatta a társaságot, akik közül senkit sem ismertem. Egy százados, egy főhadnagy, egy őrmester, egyes, kettes és hármas számú testőröm és négy különböző fegyveres csoport parancsnoka. Az asztal középső részén Maléterrel szemben szorítottak nekem helyet. Amikor leültem, Maléter udvariasan megkérdezte, hogy teát, kávét, narancsot, citromot, banánt, csokoládét, vagy süteményt kérek?

Maléter kezdte a beszélgetést, nagyfokú cinizmust éreztem szavaiból. Valószínű megtudta az újságírókkal folytatott beszélgetés részleteit és eredményét.

— Bajusz, — azt hallottam, agyon akarsz löni. Itt a pisztolyom, mondta, majd csövével fogva a markolatát nyújtotta felém az asztalon keresztül.

— Pali! — mondtam neki, ha agyon akarlak löni, azt nem teszem közhírré. Azokért a dolgokért, amiket eddig tettél, kiérdemelted az agyonlövésed, azonban ezekkel kapcsolatban majd a bíróság dönt, s előttük kell felelned tetteidért. Hogy megkapod-e a golyót vagy sem, az igen nagy mértékben attól is függ, hogy ezután, mint a forradalom honvédelmi minisztere mit teszel. Ez volt az a fontos megbeszélni való? Ezért hívtalak? — kérdeztem.

— Nem, Bajusz — válaszolta Maléter. Azért hívtalak, mert éjjelre Tökölre megyek, a szovjet csapatok főparancsnokságára, ahol a ma délelőtt a parlamentben megkezdett tárgyalásokat folytatjuk, a Magyarországon állomásozó szovjet csapatok kivonásáról. Neked, mint a Corvin nemzetőr ezred parancsnokának, van-e valami kívánságod, amit ezekbe a tárgyalásokba belevegyünk? Látod, nem akartam úgy elmenni, erre a tárgyalásra, hogy a te véleményed ne kérdezzem meg előbb. Igaz, Nagy Imre is megkért, hogy mielőtt Tökölre megyek veled is beszéljek. Fontosnak tartja, hogy a szovjet parancsnoksággal történő megegyezés, a corvinisták jóváhagyásával történjen.

— Te Pali. — válaszoltam — lehet, hogy nem ismerem eléggé a magyar történelmet, de nem tudok arról, hogy bármikor is előfordult volna a történelem folyamán, egy olyan eset, amikor a hadsereg legfőbb parancsnoka ment volna el az ellenséghez bármiről

is tárgyalni. Én csak a Corvin köz parancsnoka vagyok, de én nem mentem semmiféle tárgyalásra az ellenséghez sem az oroszokhoz, sem a kormányhoz. Ha a tárgyalás nem a Corvinban volt, megbízottakat, parlamentereket küldtem, akik lefolytatták ezeket a tárgyalásokat a mi nevünkben. Te nem úgy mész oda, mint Maléter Pál, hanem úgy, mint a forradalom honvédelmi minisztere. Azzal, hogy odamész, az egész forradalmat veszélyezteted. Miért nem küldesz parlamentereket? Mi történik akkor, ha lefognak? Gondoskodtál-e arról, hogy ilyen esetben valaki átvegye a beosztásodat? Ne érts félre, nem Maléter Pált félttem, hanem a forradalom honvédelmi miniszterét. Érdemeid az oroszok előtt elvitathatatlanok, mert soha nem tettél olyan intézkedést, ami bármilyen tekintetben is kompromitálná személyedet. Azonban ha támadnak, a forradalom honvédelmi miniszterét másképpen fogják elbírálni. Gondoltál te ezekre a dolgokra, amikor úgy határoztál, hogy oda mész? — kérdeztem.

Maléter válasza komoly és rövid volt. A cinikusság azonban még mindig kivehető volt hangjából.

— Bajusz! Én náluk végeztem a partizán iskolát és sokat tanultam tőlük. Perfekt beszélem az orosz nyelvet, tehát még tolmácsra sincs szükségem. Ismerem az oroszokat és jól ismerem azokat a tábornokokat, akikkel ezt a tárgyalást le kell folytassam. Tökéletesen megbízom bennük. Különben is már megegyeztünk a délelőtt folyamán, hogy január 15-ére kivonulnak. Ez a tárgyalás már csak a részletek megbeszélésére vonatkozik. Az ő kérésükre megyek oda.

— Mi történik akkor, ha tévedsz? — folytattam.

— Legrosszabb esetben megkapom tőlük azt, amit te akarsz adni nekem, és agyonlőnek... — válaszolta Maléter.

Ez a megbeszélés is befelyeződött, s én utólag láttam Malétert. Csiba százados kísért le a kapuig, aki megjegyezte, hogy Maléter túlzásba viszi az oroszokkal kapcsolatos bizalmát. Tíz óra elmúlt, amikor a mozi bejárata előtt elmondta bajtársaimnak a történetet.

Maléter és parlamenti társai féltizenegy körül indulhattak Tökölre, ahol a szovjet hadsereg most azzal vált „dicsőségessé”, hogy ezeket a parlamentereket letartóztatta.

Amikor befejeztem elbeszélésem, Bandi bátyám szólalt meg a hátam mögött:

— Te Gergely! Hiába mondjuk Édesanyáknak, hogy te vagy a Corvin főparancsnoka, mert nem hiszi. Meg van győződve arról, hogy meghaltál és a főparancsnoksággal csak vigasztaljuk. Vagy szép szóval, vagy ha kell, én is meglökdösöm a hátad egy géppisztollyal, de most azonnal beülsz a kocsiba és hazamegyünk. Hacsak annyi időre is, hogy Édesanyánk lássa, hogy élsz és megöljen egyszer legalább. Utánna jöhetsz vissza, de most nem engedek! Gyerünk!

Úgy láttam, hogy Bandi ezt már megbeszélte bajtársaimmal, mert valamennyien biztattak a hazamenetelre. Megkértem Erdőst és Szabót, hogy ellenőrizzék le az őrséget és mondtam, hogy ahogy tudok, sietek vissza. Erzsébetre mentünk, mert anyánk már néhány napja Ernő bátyám lakásán tartózkodott kishugommal, Marikával együtt. Nem akartak otthon, Soroksáron maradni. Erzsébeten azonban Magdi sógornőm és két gyereke társaságában könnyebb volt elviselni az aggodalmakat.

Nem akarom, mert nem is tudom leírni Édesanyám örömét, amikor meglátott. Egyszerre sírt és kacagott. Annyi csókot már igazán régen kaptam, mit ezekben a percekben. Leültem a konyhába az asztal mellé és édesanyám elkezdett palacsintát sütni, mert tudta, hogy az a kedvenc étel. A több napi álmatlanság eredményeképpen a széken ülve elaludtam. Édesanyám ébresztett fel.

— Kicsifiam, kész a palacsinta. Egyél és utána fekjüdj le. Alud ki magad, mielőtt visszamész a Corvin közbe.

— Nem fekszem le Édesanyám, — tiltakoztam. — Köszönöm, hogy felébresztett. Megesszük a palacsintát és indulunk, mert rengeteg dolgom van. Most már le sem ülök nehogy megint elaludjak.

A palacsintát megettük a sofőrrel, mert Bandi már az egyik ágyban hortyogott. Nem akartam felébreszteni, ezért amikor befejeztük a palacsinta evést, beültünk a kocsiba és visszamentünk a Corvin közbe.

Erdőssel és Szabóval végigellenőriztük az őrséget és közben ők is elmondták a nap folyamán történt dolgokat. A moziban és a Práter utcai iskolába is benéztünk, ahol a harcosok a padlóra leszórt szalmán, pokróccal takarózva aludtak. Már jóval elmúlt 1 óra, amikor felmentünk az irodába és lefeküdtem. Kértem Zsuzsát, hogy legkésőbb 7 óráig hagyjon aludni.

## November 4

1956 november 4-ét minden okkal nevezhetem életem legborzalmasabb napjának. Véres, szomorú vasárnapra ébredtek a corvinisták és Budapest egész lakossága. Ezen az egy napon több veszteségünk volt emberben, mint az egész forradalom alatt. Ami most kezdődött, már nem az a forradalom volt, amely október 28-án győzött. Az orosz támadás, ami ma hajnalban indult meg, háború a két ország között, melyet egyfelől a 9 és félmillió Magyarországi, másfelől a több mint 200 millió Szovjetunió viselt minden hadüzenet nélkül. 200.000 orosz katona rontott az alvó fővárosra és ezt a tényt, minden magát kommunistának nevező ember akiben minimális becsület is van, legnagyobb szégyenének tekintheti.

Magyarországon hiába győzött 1956-ban katonailag a Szovjetunió, a világ egyik legerősebb katonai gépezetével rendelkező nagyhatalom, amelytől még az akkori amerikai hadigépezet is tartott. Viszont a magyar szabadságharcosoktól erkölcsi vereséget szenvedett. Dávid erkölcsileg ismét leterítette Góliátot.

Az a harc, amely november 4-én hajnalban Budapesten elkezdődött, egy kicsi nemzet magárahagyott és a nyugati politikusok által elárult szabadságharca volt, amelyhez az akkori amerikai kormány, időzített táviratának elküldésével is hozzájárult. A történelem azonban nem felejt, hiszem, hogy minden nemzetnek a megérdemelt módon fogja kiosztani magatartásának gyümölcseit. Azt is hiszem, hogy azok a nemzetek, amelyek a történelem folyamán eltűntek a világ térképéről, nem szegénységük, hanem gyávaságuk miatt tűntek el. De amit a legjobban hiszek, tudok; az az, hogy amíg a magyar nemzet harcosai megtartják azt a bátor, önfeláldozó szellemet, amely ezer éven át vezérelte őket, addig csak idő kérdése, hogy hazánk ismét visszanyerje szabadságát.

Még nem volt 5 óra november 4-én hajnalban, amikor a fiúk azzal ébresztettek hogy: „Bajusz, itt vannak az oroszok!” Azonban hiába beszéltek és kiabáltak, mert hosszú idő kellett ahhoz, hogy magamhoz térjek. Amikor megértettem a helyzetet, szaladva mentünk a mozihoz, ahol a két helyettesem már intézkedett. A felkelők elfoglalták tüzelőállásaikat és mert a harcok még nem kezdődtek el ezen a környéken, volt időm felmenni néhány emeletre és megnézni a bajtársaimat. A lövések ekkor már egyre közelebbről hallatszottak.

Már világosodott, amikor az egyik forradalmár szaladva jött és mondta, hogy a Kisfaludy utcában nagy bajok vannak. Falábú Jancsi és a híradós százados a mozi előtt várnak — lihegte — menjek amilyen gyorsan csak tudok. Szaladva értem a mozi elé, ahol Falábú Jancsi és a híradós százados, akit Haász Jánosnak hívtak, elmondták az eseményeket. A Kisfaludy utca és az Üllői út sarkára, a mi páncélosunk mellé beállt egy orosz tank, és tűz alatt tartotta az egész Kisfaludy utcát. Minden mozgásra nemcsak a gépfegyvereit, hanem a lövegét is használja és ezzel teljesen elszigetel bennünket a Práter utcai iskolától, ahonnan a bajtársak nem tudnak átjönni.

— Mi van a mi páncélosunkkal? Miért nem nyitott tüzet az orosz tankokra, még mielőtt elfoglalta volna állását? — kérdeztem.

— Két óra körül Iván-Kovács azt a parancsot adta a páncélosban lévő harcosoknak, hogy menjenek a Práter utcai iskolába aludni. Tehát nem volt személyzet a mi páncélosunkban, amikor a ruszki mellé állt — felelte Falábú Jancsi.

— Mi a vesztségünk eddig?

— Nagy! — válaszolta a híradós százados. — Már van vagy 15 halottunk a Kisfaludy utcában és mindenkit kinyírhatnak, aki az iskolából át akar jönni. Gyorsan kell tenni valamit!

Falábú Jancsinak mondtam, hogy a fal fedezete mellett közelítse meg azt az ajtót, melyen keresztül társaink kijönnek az iskolából és kiáltson nekik, hogy mindenki maradjon a helyén. Senki ne tegye ki a lábát azon az ajtón addig, amíg arra parancsot nem kap tőlem.

— Iván-Kovácsot később is megtaláljuk, ha még eddig nem szökött meg — mondtam. — Gyere János nézzük meg, hogyan tudnánk kinyírni ezt a ruszki tankot.

Sajnos hiába kerestünk utat, mert semmilyen irányból nem tudtuk megközelíteni annyira, hogy egy benzines üveggel elérjük.

A Kisfaludy utcát tartotta tűz alatt a 76-os lövegével és az egyik gépfegyverével. A másik gépfegyverével az Üllői utat fedezte. Valamit azonban tenni kellett, mert az iskolában volt minden ember-utánpótlásunk, amitől az a tank teljesen elvágott bennünket. A most már egyre erősödő gyalogsági támadást a Körúton Bajtársaink még tartották ugyan, de az áttörés veszélye fennállt és ettől tartottam. A benzinkúthoz közel eső fal mellett álltunk Jánossal, amikor a mozi épületét megkerülve hozzánk jött Falábú Jancsi, vigyázzba állt előttem és tisztelegve szólt:

— Főparancsnok bajtárs, engedélyt kérek az új, 55 mm-es löveg használatára. Azt hiszem azzal ki tudom nyírni a ruszki tankot.

— Mit akarsz csinálni Jancsi? — kérdeztem.

— Két ember kell segítségnek. A másik oldalon, ott ahol most áll, betöltjük és várunk, amíg a tank 76-os lövege tüzel. Akkor hirtelen befordítjuk, s még mielőtt a tank újratölthet, meg a mi lövésünk!

— Rendben van Jancsi. Próbáljátok meg, de nagyon vigyázzatok, nehogy a tank megelőzzön a lövéssel. Más megoldásunk most már úgysem maradt.

Jancsi elment és Jánossal a kerítésen keresztül, amely körül vette a mozi mögötti kertet, figyeltük munkájukat. A két felkelő a löveg két kerekét forgatta, Jancsi pedig a talpat vitte és a jobb kezére csavarta az elsütő szerkezetre erősített kötelet. Vártak.

A tank lövege hatalmasat csattant. Most! Kiáltotta Jancsi és a kis löveget befordították a helyére. Azonban mielőtt meghúzhatta volna Jancsi a kötelet, az orosz tank lövege ismét tüzelt. A kis löveget találat érte, s mindhárman elterültek a földön.

Hogy miképpen ugrottam át a majdnem 3 méteres kerítést, nem emlékszem. A kert másik oldalán volt egy kapu és azon szaladtam ki. A friss sírhantok azonban, melyek között elszaladtam, máig is megmaradtak emlékezetemben. Megfogtam Jancsi két lábát és kihúztam a tűzvonalból. Ekkor már többen jöttek segíteni. Jancsit és a másik életben maradtat a segélyhelyre vittük, ahol Jutka Jancsin, Doki pedig a másikon kezdett el azonnal dolgozni.

Jancsinak a jobb, ép lábát érte egy repesz, amely a bokája mögötti inat teljesen szétrombolta. Egy másik repesz a jobb szemét érte, amelyből lüktetve, messze sugárzott a vér. Jutka nyomókötést tett rá s azt mondta, hogy műtétre van szükség. Ha nem

visszük azonnal kórházba, elvérzik. Itt, a Corvin közben már semmit sem tudnak tenni, hogy megmentsék.

A Körúton és az Úllői úton olyan borzalmas harcok folytak, hogy arra kimenni lehetetlen volt. Az oroszok gyalogságot vetettek be ellenünk. Hátralé a Kisfaludi utcán és a Práter utcán keresztül pedig amiatt a bizonyos orosz tank-miatt nem mehettünk. Mentő, ilyen dühöngő harcok alatt nem járt. Jancsit azonban kórházba kellett vinni. Voltak többen, akik saját életüket reszkítva neki akartak vágni a Körúton, de nem engedtem, mert ebben a tűzharcban lehetetlen volt az átjutás. Vesztességünk ekkor már meghaladta a negyvenet, pedig még dél sem volt és ezt nem engedhettem öngyilkossággal is szaporítani. Lefektettük Jancsit a Kisfaludy-köz 4 kapubejáratának a földjére, s mivel nem volt amit a feje alá tegyünk, leültem és fejét az ölembe vettem. Tehetlenségemben sírtam. Még Jancsi vigasztalt:

— Bajusz, tudom, hogy meghalok, de hidd el, nem bánom. A ruszok jól megfizettek értem. Szegény feleségemet sajnálom, most itt marad három gyerekkel. Ne adjátok fel a Corvint Bajusz. Valamilyen segítségnek jönni kell. Tegyetek meg mindent a házáért. Tartsatok ki...

Falábú Jancsi november 4-én dél körül, nemcsak a Corvin köz, hanem az egész magyar forradalom egyik legnagyobb hőse, fejét az ölemben tartva, súlyos sebesüléseibe belehalt. A fehér könyv, Kádár János hivatalos propaganda szócsöve, a következő aljas hazugságot közli róla:

„Falábú Jankó”: Azon a fegyverletételi tárgyaláson, amelyet október 29-én tartottak a Corvin-közben, részt vett egy „Tuskó-lábú” néven emlegetett „felkelővezér” is, aki azonos az alvilágban „Falábú Jankó” néven ismert — eredeti nevén Mesz János — hivatalos bűnözővel. Mesz Jánost 16-szor ítélték el. Bűncselekményei: lopás, hatóság elleni erőszak, csavargás, botrányos részegség, rablás stb...

Mesz a Corvin közhöz tartozó „felkelők” egyik alvezére volt, 27 tagú bandájával a Práter utcai iskolában tanyázott. Parancsnoksága alá a többi között négy ágyú tartozott...

Október 30-án, a „fegyverletételi tárgyalások” másnapján hajtották végre a Köztársaságtéri Párház elleni támadást, amelyet többen fényképeztek és filmeztek. Az egyik filmfelvétel megörökítette Falábú Jankót a Köztársaságtéri akció közben. Minthogy ezt a támadást október 29-én készítették elő, az aznap rendezett

„fegyverletételi tárgyalás” nyilvánvaló komédia volt, azzal a céllal, hogy a további fegyveres harcok előkészítését álcázzák és a szovjet csapatok kivonulását elérjék...

Falábú Jankó és csapata október 28-ától kezdve Maléter parancsnoksága alá volt rendelve, aki, mint ismeretes a Kiliánban utótte fel főhadiszállását. Október 31-e után, amikor a Corvinistákat Maléter nemzetőrökké szervezte át, Falábú Jankó alezredesi rangban szerepelt. Rendszeresen toborozta a közönséges bűnözőket a szabadságharcosok soraiba...

November 4-e után sem tette le a fegyvert. Részt vett a Rákóczi úti Verseny Áruház kirablásában. Eközben pusztult el.”<sup>100</sup>

Nem is kellene megjegyzés ehhez a szöveghez, mert magáért beszél. Ennél mélyebbre már valóban nem sülyedhetnek Kádár János minisztertanácsának a propagandistái, akik még a nevüket sem merték megemlíteni a „fehér könyvek” sorozatában, mert tudták, hogy amikor ezeket a könyveket megírták, mellébeszélnek. Mégis, két okból nem hagyhatom kommentár nélkül a fenti szöveget. Az egyik ok Falábú Jancsi emléke, akit mint volt parancsnokának kötelességemnek érzek megvédeni, mert ő valóban a legtöbbet — az életét — adta a hazáért! A másik ok, hogy amennyire tölem telik ellensúlyozni kívánom azt a fantasztikus agymosást, amit a hazai rendszer zsoldosai végeznek. Itt elsősorban történelemszeinkre gondolok és azokra, akik a forradalomról írtak könyvet.

Először: A Corvin köz részéről „fegyverletételi tárgyalás” soha nem volt, sem a Corvin közben, sem máshol. Amikor az első tárgyalások megindultak a kormánnyal és az oroszokkal, már tudtuk, hogy győztünk. Tehát a tárgyalások nem a fegyverletételtől, hanem a további szervezkedésekről szóltak, mint ahogy azt könyvemben leírtam.

Másodsor: „A fegyverletételi tárgyalás”: nyilvánvaló komédia volt azzal a céllal, hogy a további fegyveres harcok előkészítését álcázzák és a szovjet csapatok kivonulását elérjék”... Nekünk nem kellett álcázni a fegyveres harcokra való előkészületeinket, mert azokat nyíltan, Nagy Imre kormányának tudtával és beleegyezésével tettük, amikor a Nemzetőrséget létrehoztuk. A „szovjet csapatok kivonulását” pedig nem fegyverletételi tárgyalásokkal értük el, mert ebben az esetben ki sem vonultak volna. Ellenben azt a vitathatatlan tény, az igazat, hogy a Pesti Felkelők minden képzett katonai vezetés nélkül majdnem térdre kényszerítették

őket Budapesten, szégyellik elismerni. Csakis ezzel értük el a szovjet csapatok kivonulását. Talán ezt nem tudják a propagandisták?

Harmadszor: Falábú Jancsi soha nem volt Maléter parancsnoksága alá rendelve, inkább ő volt az egyike azoknak, akik végzni akartak Maléterrel. A Nemzetőrség szervezésében pedig egyáltalán nem volt szerepe Maléternek, mert az Király Béla, Kopácsi Sándor és a szabadságharcos csoportok parancsnokai, illetve képviselői között oszlott meg. Falábú Jancsi alezredesi rendfokozatáról nem tudok, mert ilyen nem létezik. Maléternek nem is volt joga, mint honvédelmi miniszter helyettesnek, főtiszti rendfokozatokat osztogatni. Ezt ő valószínű tudta, mert képzett katoná volt. Azonban úgy látszik, hogy a propagandisták nem ismerték az erkölcsi és katonai szabályokat. Ezt valóban nem tudhatták.

Negyedszer: Falábú Jancsi november 4-én sajnos örökre letette a fegyvert. Tehát valószínűleg annyira lehetett Mesz János 16-szor elítélve, mint ahogy a Rákóczi úti Verseny Áruház kirablásában részt vett, azaz tán egyszersem. (26. kép)

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának propagandistái vagy annyira agymosottak, hogy elhiszik azokat a hazugságokat, amiket a „fehér könyvek” sorozatában leírtak, vagy az olvasót nézik szellemileg annyira fogyatékosnak, hogy ezeknek a hazugságoknak hitelt adnak. Vagy pedig, tudják az igazságot, ami mellettünk, szabadságharcosok mellett áll, de az nem felel meg propagandájuknak. Azt nem merik leírni. Ezért kénytelenek mást írni. Talán sohasem tudjuk meg, hogy az ilyen félremagyarázások alapján hány ember kapott halálos ítéletet, vagy hosszú börtönbüntetést Kádár János „munkásparaszt” kormányától.

Alig néhány perccel Falábú Jancsi halála után, ismét hatalmas ordítás rázta meg a Corvin köz ablakait. „Ég a ruszki tank! Kinyírtuk a tankot!” — kiabálták a felkelők. Hiába kérdeztem, hogy ki dobta a benzines üveget a tankra, senki sem tudta. A harcosok az iskolából átjöttek a Corvin közbe és csatlakoztak azokhoz, akik már kora reggel óta a Körúton a gyalogsági támadásokat verték vissza. A friss erőnek és az orosz tank megsemmisítése következtében kialakult hangulatnak köszönhető, hogy úgy 2 óra felé csendesedett a harc. A környéketfüst, kiégett orosz páncélosok és halottak takarták. Délután 4 óra felé már ismét csend uralkodott a Corvinban, csak a távolabbi részokről hallottunk egy-egy lövést. Leírhatatlan boldogság uralkodott mindenkin,



26. kép.

Falábú Jancsi, az 1956-os Magyar Forradalom és Szabadságharc egyik hőse. A Corvin köz tüzérparancsnoka.



amiért ezt az első, óriási támadást vissza tudtuk verni. Akkor tudtam meg, hogy a Kisfaludy utca és az Üllői út sarkára beállt orosz tankot, tűzfalak kibontása után, padlásról padlásra menve a híradós százados semmisítette meg. Ezzel a tettével igen nagy mértékben hozzájárult a nap sikeréhez és valóban kiérdemelte a corvinisták legnagyobb elismerését.

Már sötétedett, amikor összehívtam a század- és szakaszparancsnokokat egy rövid megbeszélésre. Sorban beszámoltak az egységeikben történt eseményekről és azokról a veszteségekről, melyek a mai napon érték bennünket. A parancsnokok mellé beszoztott tisztek, három kivételével eltűntek. Az én „tanácsadómat” Dienes Ödön ezredest is hiába kerestük. Iván-Kovácsot a hajnali óráktól kezdve, nem látta senki. A nap folyamán azokkal együtt, akik a segélyhelyen haltak meg, 52 halottunk volt, huszonhárom súlyos sebesültet vittek kórházba. Fegyverrel, lőszerral és benzines üveggel jól el voltunk látva. A hangulat jó volt amit elsősorban a mai győzelemnek lehetett köszönni. „Kitartunk, ameddig lehet!” — mondtuk egymásnak és önmagunknak.

Azt kértem bajtársaimtól, hogy Iván-Kovácsot keressék meg és tartóztassák le. A Kisfaludy utcából 14 halottat és 6 súlyos sebesültet szedtek össze, akikért ő a felelős. Az ő századát helyettese képviselte ezen a gyűlésen, melyiken Renner Péter szakaszparancsnok helyettese is részt vett. Renner, Iván-Kovács kivégzését kérte, mert az minden árulónak kijár. Megint csendesítenem kellett a kedélyeket, ugyanis sokan egyetértettek velem.

— A halálos ítéletek kiosztása nem ránk tartozik. Ha bűnös és én azt hiszem, hogy az, ő sem kerül el sorsát. Az ítélet törvényes bíróság kell hogy kimondja felette is. Eddig a Corvin közben egyetlen kivégzés sem volt. Ezután is ehhez tartjuk magunkat. Mi harcolunk a hazáért, de nem válunk közönséges gyilkosokká. Remélem mindenki megértett... — mondtam a lázongóknak.

Mikor a megbeszélésnek vége lett, két helyettesemmel és Dokival először a moziba mentünk majd az iskolába, hogy a bajtársakkal is beszéljünk. Mindenkit bántott Falábú Jancsi és többi társunk elvesztése, de Jancsi utolsó szavaival vigasztaltuk őket. Elmondtam nekik, mire kért Jancsi bennünket, hogy ne adjuk fel a Corvin közt. „Mi megpróbálunk mindent megtenni a hazáért és nem adjuk fel a Corvint, de ez nem kötelező senkire sem. Aki úgy érzi, hogy nincsen rá szüksége a hazának, most amikor ismét ránszakadtak az orosz hordák, az akár mikor elmehet. Senkit

sem kényszerítünk, hogy itt maradjon, mert mi valamennyien saját elhatározásukból fogtunk fegyvert. Tehát mindegyikünk, saját elhatározásából le is teheti azt. Én maradok és tovább folytatom a harcot a hazánkat megszálló oroszok ellen. Úgy érzem, hogy Falábú Jancsi, Kócos és a többi elesett bajtársunk szelleme segít bennünket ennek a harcnak a továbbfolytatásához és a végső győzelem kivívásához...” — fejeztem be beszédemet.

Az iskolában felvetődött az ÁVO-s foglyok kérdése. Erdős, Szabó, Doki, Jutka, Pufi, Zsuzsa, János a híradós százados és én leültünk megbeszélni, hogy mit csináljunk velük. Említettem, hogy ebben a kérdésben nem akarok egyedül határozni, de nagyon szeretném, ha támogatnák javaslatomat. Két lehetőség van. Az egyik az, hogy a fal mellé állítjuk valamennyit és kivégezzük őket. Ebben az esetben, közönséges gyilkosságot, tömeggyilkosságot követünk el, amiben én nem akarok részt venni. Amennyiben csak egy is van közöttük, aki ártatlan, és én azt hiszem, hogy sok ilyen van közöttük, egy életen át bántana a lelkiismeret a kivégzésükért. A másik lehetőség, hogy elengedjük őket. Ezt a megoldást javaslom, mert felelősségvönásukra később is sor kerülhet. Véleményem szerint, a harc folyamán a fegyverrel támadó ellenséget, kötelességünk fegyverrel fogadni. Ez a haza védelme és azért fogtunk fegyvert. Védtelen emberek élete felett dönteni azonban nekünk nincs jogunk. Ez a bíróság dolga. Ezért javaslom azt, hogy engedjük őket elmenni. Van-e valakinek ellenvetése, vagy valamilyen más megoldása? — kérdeztem.

Ekkor rövid vita kezdődött, aminek a vége az lett, hogy valamennyien elfogadták a javaslatomat. Szabót kértem meg, hogy az örökkel körülfogva, vezesse el őket egy 100 méterrel feljebb a Práter utcán és ott eresszék el őket. Így elkerülhető, hogy a felkelők közül esetleg valamelyik akcióba lépjen. A közhangulat ugyanis főleg most az újabb orosz támadás után, nem volt kedvező rájuk nézve és ezért is kellett intézkedni sorsukról. Ha továbbra is a Corvin közben tartjuk őket, talán egy sem marad életben.

Este 8 óra lehetett, amikor Szabó visszajött és jelentette, hogy a feladatot sikeresen végrehajtotta. Senkinek sem történt bántódása. Az elengedettek között volt névszerint Radosza ezredes, Bozsó Imre és Tapolcsányi László, hogy csak egy pár nevet említsek. Mégis a „Fehér Könyv” a következőket írja:

„A Corvin közben a fegyveresek ölték meg Kovács államvédelmi főhadnagyot és Izsó István államvédelmi törzsőrmestert.

A Práter utcai iskola előtt több államvédelmistát megvertek, egyet falmellé állítottak és agyonlőtték.”<sup>101</sup>

A „liberális” Kádár rendszer propagandistái ismét hazudnak, mert a Corvin közben soha nem volt egyetlen kivégzés sem. Hogy ez esetleg hiba volt, azt a forradalom és szabadságharc vérbefolytása utáni események bizonyították. Az akkori körülmények között azonban valóban, ezt az intézkedést láttuk a leghelyesebbnek. Mi akkor is megmaradtunk embereknek.

Hollós Ervin a szocialista történészek szokásos „igazmondásával” három rövid mondatban foglalja össze ezt a kérdést.

„November 4-én hajnalban, a Corvin köz foglyait pincébe vitték és falhoz állították. Pongrátz Gergely utasítása úgy szólt, hogy kézigránáttal „ki kell őket nyírni”. A szovjet csapatok gyors támadása, a támadás következtében kialakult fejtelenség és anarchia lehetővé tette a foglyok túlnyomó többségének a szökését.”<sup>102</sup>

Hihetetlen, hogy egy ilyen képzetlen vagy szándékosan másító történészből, aki ezt a három mondatot leírta, Kádárék egyetemi tanárt csináltak. Legalább logikus lenne. Miért kellett volna pincébe vinnünk és ott kivégeznünk a foglyokat? De ha így van, miért kézigránáttal és főleg zárt pincében „nyírtuk” volna ki őket? Ennél egyszerűbb és hatásosabb kivégzési módot nem tud elképzelni egy kommunista egyetemi tanár?! Különben az én utasításaimat a corvinisták minden esetben végrehajtották, még akkor is, amikor nem értettek velem egyet. Ha ilyen utasítást adtam volna bárkinek, akkor arra egy olyan embert választok, akiről tudom, hogy szívesen végrehajtja ezt a parancsot. Volt ilyen sok a Corvin közben. Ami pedig a szovjet csapatok gyors támadását illeti, azokat a Hollós szerinti „fejtelenség és anarchia” ellenére november 10-e hajnaláig sorban visszavertük! November 10-én is csak azért foglalták el a Corvin közt, mert mi feladtuk. Minden páncélos és gyalogsági támadást visszavertünk, ami sok emberbe és hadianyagba került nekik. Ezért voltak kénytelenek nehéztüzérségi támadást indítani ellenünk, mert ez ellen nem tudtunk védekezni. Ezt természetesen nem említi Hollós Ervin és senki sem beszél róla. Az igaz, hogy a váratlan orvtámadás következtében, az első órákban némi fejtelenség volt a Corvin közben. Ez az aljas orvtámadás, még jobban dicsőíti a vörös hadsereget, mert túlnyomórészt gyerekek ellen harcoltak. Ehhez kellett nekik a nehéztüzérség! Akkor viszont, amikor elengedtük foglyainkat, már a legnagyobb rend uralkodott, súlyos veszteségeink ellenére. A szabadságharc első és

legnagyobb támadását úgy vertük vissza, hogy az egy ezred gyalogságba és 6 megsemmisített páncélosba került a „gyorsan támadó szovjet csapatoknak”. Ezt felírhatják a corvinisták számlájára, mert ez igaz. De arról, hogy fegyvertelen embereket bárki is meggyilkolt volna a Corvin közben a forradalom vagy a szabadságharc alatt, nekem nincs tudomásom.

A „Fehér Könyv” három ÁVO-st emleget, akiket a corvinisták végeztek ki. „Brodorics Ferenc államvédelmi tisztet egy negyedik emeleti lakásából dobtak le az utcára”.<sup>103</sup> Ez igaz! Ennek okát azonban a propagandisták elhallgatták. Brodorics Ferenc államvédelmi tiszt, ebből az ablakból négy felkelőt lőtt le géppisztolyával. Amikor egy corvinista járőr, megtudta az esetet, behatoltak a lakásba. Az ablak mellett tele volt a padló géppisztoly hüvellyel, a szennyes ládában megtalálták a géppisztolyt és Brodorics Ferenc államvédelmi tisztet egy ruhásszekrényből húzták elő. Abból az ablakból kellett neki kiugrani, amelyikből lőtte a felkelőket. Ez azonban nem a Corvin közben történt, hanem feljebb, a Práter utcában.

Kovács államvédelmi főhadnagyot és Izsó István államvédelmi törzsőrmezt pedig valószínű az oroszok lőhették le, miután elengedtük az ÁVO-s foglyokat. Ez történt Falus Károly divatfotóssal is, aki kölcsönözte nekünk az írógépet, amelyiken Kuzmenov ezredesnek írtuk a választ október 28-án hajnalban. Barátunk volt! Halálával mégis bennünket vádolnak Kádárék. November 10-én őt is az oroszok lőtték le, amikor megszállták a Corvint.

Iván-Kovács is előkerült, egy pincében találtak rá a forradalmárok. Behozták az iskolába, ahol a Corvin köz összes parancsnoka jelenlétében kihallgattuk. Valamilyen magyarázatot vártam tőle, hogy miért küldte aludni, az én parancsom ellenére a páncélos személyzetét. Ő csak azt hajtogatta, hogy nem bűnös, hanem hibás. Nem tudhatta, hogy hajnalban támadnak az oroszok és csak a jöjndulat vezette, amikor a fáradt harcosokat aludni küldte. Hibát azonban nemcsak ő követte el a Corvin közben, hanem én is, amiért nekem is bíróság előtt kell majd felelnem. Máig sem tudom, hogy mire célzott.

101. Fehér Könyv, III. 83. 2

102. Hollós Ervin, Kik voltak, mit akartak, 58. 1

103. Fehér Könyv, III. 82. 6

A Kilián laktanya sorsáról nem tudtunk semmit. Azt hittük, hogy még tartja magát. Azt azonban nagyon jól tudtam, hogy Iván-Kovácsot nem lehet a Corvinban tartani, mert valamelyikünk biztosan agyonlövi. Tehát két önként jelentkezőt kértem, akik Iván-Kovácsot átkísérik a Kilián laktanya fogdjába, ahol addig marad, amíg a bíróság elé nem kerül. Azt mondtam neki, hogy amikor a bíróság elé kerül, akkor elmondhatja a vádat ellenem is. Szerintem ott kezdődik az ember, amikor vállalja a felelősséget a tetteiért. Nekünk, corvinistáknak is minden tettünkért felelni kell. Én minden cselekedetemmel és minden intézkedésemmel hazánk sorsának jobbrafordulását tartottam szem előtt, ami az adott körülmények között nem volt egy könnyű feladat. Azonban vállalom a felelősséget minden tettemért és minden intézkedésemért.

Renner Péter és egy másik szakaszparancsnok jelentkezett, hogy Iván-Kovácsot átkísérik a Kilián laktanya fogdjába. Fél órával később Renner Péter jelentette a történeteket:

— Amikor kimentünk a Kisfaludy utcából, az Üllői úton és a Kilián laktanyában teljes sötétség uralkodott. A bajtársam a Kisfaludy utca sarkán maradt, hogy onnan fedezzen bennünket. Iván-Kovács ment elől, én 3-4 méter távolságból csőre töltött géppisztollyal kísértem. Amikor a Kilián kapujához értünk, az egyik ablakból hosszú géppisztoly sorozatot kaptunk, ami Iván-Kovácsot leterítette. Én a torkolat tűzére válaszoltam és visszazaladtam az Üllői út innenső oldalára. A holdvilágban láttam Iván-Kovácsot a földön és egy kézigránátot dobtam rá, ami rajta robbant. Iván-Kovács meghalt.

Egy befejezett tény elé voltam állítva, amit nem akartam és nem is nagyon lehetet komplikálni. Renner Péternek mondtam, hogy nem ez volt a feladata, de gondolom, hogy nem volt más megoldása, azért kellett Iván-Kovácsnak meghalni.

Amint később kiderült, Renner szökni engedte Iván-Kovácsot, akit a szabadságharc leverése után elfogtak, halálra ítélték és kivégeztek, mint a Corvin köz parancsnokát. A „Fehér Könyv” többek között a következőket írja róla:

„A rádióból a Corvin közbe ment, ott ismét fegyvert kapott. 26-tól kezdve, amikor a Corvin köz előző parancsnoka megszökött, ő lett a parancsnok egészen november 1-ig, amikor is Pongrátz Gergelyt választották helyébe.”<sup>104</sup>

Az állítás megint teljesen valótlan. 1, Iván-Kovács László soha sem volt a Corvin köz parancsnoka. Először szakasz-, majd századparancsnok lett, amikor Erdős és Szabó az én kérésemre az ő néhány embere köré szervezték a századot. Ez nem jelenti azt, hogy a Corvin köz parancsnoka volt. 2, Az a személy, akiről azt állítják, hogy megszökött, október 30-án a helyettesem lett és a november közepén hősi halált halt Szabó László volt. 3, Mint már említettem, október 30-ig a Corvin köznek nem volt egységes parancsnoka. Azért volt szükség egy főparancsnok megválasztására. Tehát az Iván-Kovács parancsnokságát felfűjják azért, mert szükségük volt valakire, aki a kezükbe került és felelősségre vonhatták. Gondolom, mennyire fájhat Kádár János rendszerének, hogy a Corvin köz parancsnokai és a törzs tagjai közül csak Iván-Kovács került a kezükbe. A többiek vagy hősi halált haltak, vagy az emigrációt választották és csak távollétükben hozhattak halálos ítéleteket ellenünk.

Érdekesen ír erről a kérdéstről Hollós Ervin is:

„Október 31-én, amikor Nagy Imre a miniszterelnökségen fogadta a fegyveres csoportok vezetőit, Pongrátz Gergely egyik kezében géppisztolyt tartott, másik kezével megfogta Nagy Imre kabátjának hajtókáját és közölte vele: „Márpedig az igazságszolgáltatás a mi kezünkben lesz”. A parancsnok (itt Iván-Kovácsra gondol) nem értett egyet Pongrátzékkal, hangoztatta, hogy el kell fogadni azokat, akik átállnak és bebizonyítják hűségüket, sőt a Nagy Imre kormány elismerése mellett foglalt állást. Ő volt a taktikusabb, az okosabb ellenforradalmár, de a hangulat, a helyzet a nyílt ellenforradalmárok között is a legszélsőségesebbnek kedvezett. Ezért távolították el, sőt november 3-án le is akarták tartóztatni. A Corvin köz tegnapi parancsnokának menekülnie kellett, először a Práter utcai csoporthoz — ahol volt néhány barátja —, de ott sem látta életét biztonságban, mert már keresték őt és menyasszonyát is”.<sup>105</sup>

Jól tudjuk, hogy a kommunista történetírás Pósa bácsi mesemondásával vetekszik, úgy a „dicsőséges” Szovjetunióban mint az összes kommunista országban. Hollós méltó utódja dicső elődjeinek. Nézzük a tényeket:

Először: Soha életemben nem voltam a Parlamentben, vagy a minisztériumban.

104. Fehér Könyv, III. 84. 5

105. Hollós Ervin, Kik voltak, mit akartak, 54. 1

Másodszor: Sajnos, soha életemben nem találkoztam Nagy Imrével, amit őszintén sajnálok, mert tiszteltem őt.

Harmadszor: Október 29-től, a Corvin közben megtartott tárgyalástól kezdve, elfogadtuk Nagy Imre kormányát. Erre nem kellett hogy biztasson bennünket valaki. Mi ki is tartottunk mellette nemcsak szóval, hanem fegyverrel is, amíg csak emberileg lehetett.

Negyedszer: Iván-Kovácsot nem távolította el senki — sőt! Egy kis csoport parancsnokából századparancsnok lett, mert ezzel akartam megvigasztalni a Rákóczi téri Párházban történekmért. November 4-én hazaárulás miatt lett letartóztatva, de barátja Renner Péter segítségével megszökött.

Tudjuk, hogy egy ember élete, sőt, a tömegek élete — valószínűleg Lenin és Sztálin útmutatását követve — sem jelent semmit nekik. Főleg a magyar kommunistáknak nem, mert olyan tömegmészárlást, mint amelyet 1945-től kezdve véghezvittek, sem a románok, sem a lengyelek nem csináltak. Ezt azonban a történészeknek éppen úgy kell majd kivizsgálni, mint ahogy a Maléter szerepét kell tisztázniuk a kommunista rendszer felszámolása után, amikor „elfogulatlan” emberek a hiteles adatokhoz hozzáférhetnek...

Éjfélhez közeledett, amikor Erdőssel találkoztam, az iskola menzáján, ahol a szakácstól még kaptam valami harapnivalót. Doki, Jutka, Pufi, Zsuzsa és még néhányan átbeszéltük a nap eseményeit. Erdős említette, hogy az oroszok vöröskeresztes teherautókkal megint összeszedték halottjaikat. Nyolc teherautóval vittek el. Úgy éreztem, hogy vigasztalni akar bennünket súlyos veszteségeinkért.

Elkeseredett volt a hangulat, de mégis mindenkinek az volt a véleménye, hogy tartsunk ki. Azok, akik akartak, elmentek. A tiszték eltűnése is bántott bennünket, mert ők voltak a képzett katonák. Most amikor megint megindultak az orosz támadások, a felkelők ismét magukra maradtak. Erdős jelentése szerint még mindig volt vagy hatszáz mindenre elszánt corvinista a környéken. Fegyverrel, lőszerrel és benzinesüveggel jól el voltunk látva és ez a csoport óriási tüzerőt jelentett. Ezt tapasztalhatták az oroszok is.

## November 5-10

Hajnalban, ahogy kivilágosodott, az oroszok megkezdték a támadást. A T 34-es és a T 54-es páncélosok kíséretében ismét erős gyalogsági támadást intéztek a Corvin ellen, melynek során az utcán szaladó és bujkáló orosz katonák úgy hullottak, mint a legyek, a szabadságharcosok golyózáporában. Elkeseredett harc volt az ő részükről is, mert ilyen ellenállásra nem számíhattak. Az óriási különbség az volt közöttünk, hogy mi tudtuk, hogy miért harcolunk és önként vállaltuk ezt a harcot. Valamennyien el voltunk készülve a haza védelmében a halálra. Ennél magasabb célért ember nem áldozhatja életét. Őket pedig politikai tisztjeik kényszerítették a támadásra. Az orosz katonák érezhetően nem szívesen harcoltak. Nem volt más választásuk, vagy a politikai tisztjeik golyójától hálnak meg, vagy folytatják a támadást ellenünk. Viktor, az orosz katona, aki nem akart visszamenni csapattestéhez és azt kérte hogy inkább lőjjék agyon, hátborzongató történeteket mondott el, melyek világos képet adtak nekünk a „Vörös Hadsereg” katonáinak moráljáról Magyarországon. Őszintén és tiszta szívből sajnáltuk őket, mert céltalanul, feletteseik és politikai tisztjeik kényszerítésére kellett fiatal életüket eldobniuk. Megoldásunk erre azonban nekünk sem volt. Ők támadtak és mi védekeztünk. Elsősorban ennek tulajdonítható az az óriási veszteség, ami az orosz hadsereget érte 1956-ban Magyarországon és amiről sem az oroszok, sem Kádár János propagandistái, sem a Nyugaton élő írók és történészek nem beszélnek. Pedig ez egy olyan témakör, amivel érdemes lenne foglalkozni. Igaz, hogy a „szovjet nagyhatalom” vérbe taposta a magyar szabadságot, de nagyon megfizetett ezért. A Budapesti lakosok veszteségeiről azonban statisztikai adatok vannak, melyeket a hazai kiadványok alapján, Gosztonyi Péter közöl:<sup>106</sup>

106. Gosztonyi Péter, A magyar forradalom története, 201 oldal

Budapest területén harci cselekmények következtében meghaltak:

1956 október	757
1956 november	926
1956 december	36
1957 január	6
Ismeretlen	220
Budapesten összesen	1.945
Vidéken összesen	557
Sebesültek 1956 október 23 és december 31 között:	
Budapesten	16.700
Vidéken	2.526

Az adatok között valószínű nem szerepel azoknak a száma, akiket a Budapest területén felállított orosz rögtönítelő hadbíróóságok ítéltek halálra és végeztek ki. Egy ilyen rögtönítelő orosz hadbíróóság működött a Kossuth Akadémián, ahonnan egy „kivégzett” felkelő megmenekült és amikor meglátogattam 1960-ban Németországban elmondta nekem, hogy mi történt vele.

Gazdag Sándor a Corvin köz egyik legfiatalabb szakasparancsnoka volt. Augusztusban töltötte be a 14. évét. Ő volt az egyike azoknak a fiúknak, akiket sokszor haza akartunk küldeni, sikertelenül. A harcok alatt kiválóan megállta helyét, és bajtársai akik ebben a csoportban voltak fiatal kora ellenére őt választották parancsnokuknak. Ezekben a napokban nem a kor, hanem a szív számított és Sanyiban, igaz magyar szív dobogott. Kiharcolta parancsnoki beosztását nemcsak a forradalom alatt, hanem a szabadságharc alatt is. Az utolsó napig kitartott mellettünk, november 15-én, amikor feloszlott az én csoportom, sírva ment haza ő is.

November 17-én egy orosz járőr megállította az utcán és átkutatták zsebeit. Egy töltényt találtak nála és ezért bekísérték a Kossuth Akadémiára, ahol a díszteremben egy hat tagból álló orosz hadbíróóság halálra ítélte a 14 éves gyereket.

Egy orosz katona kísérté Sanyit a díszteremből a hátsó udvarba, ahol közel a gyengélkedőhöz, a kőfal mellett már hullahegy volt és közvetlen mellettük egy óriási gödör frissen ásva. Az orosz katona 5-6 méterre a kőfaltól megállt és Sanyit előre küldte. A gyerek minden pillanatban várta a lövést, ami késett. Amikor már csak egy méterre volt a kőfaltól, meg akart fordulni, hogy lássa, miért nem lő az orosz katona? Fordulás közben dördült el a piz-

toly és a tarkóra irányított lövés a jobb füle alatt érte Sanyit. A lövedék a bal szeme alatt jött ki. Sanyi elesett, de nem vesztette el az eszméletét. Az orosz katona hozzámment és a földön fekvő fiúnak a második lövést egészen közélről a légsőre irányította. Sanyi a földön könyökölt és bal kezével megpróbálta elnyomni a pisztoly csövét. Amikor a második lövés is eldördült, elvesztette az eszméletét.

Arra ébredt fel, hogy fázik és valami nyomja a hátát és a lábát. Halottak voltak, akiket utána végeztek ki. Rengeteg vért vesztett és óriási erőfeszítésébe került, hogy kihúzza magát a hullák alól. Ahhoz viszont már hiányzott az ereje, hogy lábraálljon, de teljes mértékben tudatánál volt. Tudta, hogy éjszaka van. Azt is tudta, hogy segítségre van szüksége, mert még mindig vérzik. Kúszva, a földön vonszolva magát a kőfal mellett haladt a gyengélkedő felé, amíg elért egy kapuhoz. Az ajtó alsó fabetétje ki volt esve és keresztül tudott mászni rajta. Tudta, hogy hol van, mert jól ismerte a környéket. Szemben az utca másik oldalán sorban klinikák voltak, egymás mellett. Imádkozott, csak annyi ereje maradjon, hogy az egyik klinikát elérje. Borzalmas erőfeszítés után elérte a csengőt, majd újra elvesztette az eszméletét.

Fehér ágyban feküdt, amikor magához tért. Az ápolónővérek elmondták, hogy már három napja ott van. Nem azon a klinikán volt, ahová becsengetett, mert az orvosok attól féltek az oroszok észreveszik, hogy egy halottjuk megszökött és a vérnyomon amit kúszás közben maga után hagyott rátalálnak. A kerteken keresztül áthozták erre a klinikára, ahol már biztonságban volt.

Az első golyótól elvesztette a bal szemét. A második golyó az alsó állkapcsát roncsolta szét teljesen, aminek következtében sem enni, sem beszélni nem tudott. Intravénásan táplálták. Rengeteg vért vesztett és csoda, hogy egyáltalán életben maradt. A bal hüvelykujját a második lövés roncsolta szét.

Sanyi mindent hallott és megértett, de válaszolni a kérdésekre csak úgy tudott, ha leírta azt, amit mondani akart. Leírta, hogy mi történt vele és kérte, hogy az egyik bajtársát értesítsék, mert szeretné ha bejönne a klinikára. Leírta a nevét és a címét.

Az orvosok mindent elkövettek, hogy minél előbb talpra állítsák Sanyit. Három műtéten ment keresztül és január közepére már olyan állapotban volt, hogy elhagyhatta a klinikát. Két corvinista bajtársa segítségével nem haza ment, hanem egyenesen Jugoszláviának vették az útírányt, mert az osztrák határ akkor

már nagyon veszélyes volt. Jugoszláviából rövidesen Németországba került, ahonnan a Szabadságharcos Világszövetségen keresztül, még 1957 nyarán felvette a kapcsolatot velem. 1960 őszén látogattam meg Németországban, amikor elmondta megrázó kálváriáját.

Németországban is operációk során ment keresztül. Üvegszemet kapott, a csípőjéből pedig kivettek egy csontot és azzal próbálták rendbe tenni a szétroncsolt állkapcsát. Az állandó fejfájásait csak fájdalomcsillapítóval tudta elviselni. Lelkiállapota azonban erős volt, akárcsak a Corvin közben. Kérdésemre azt válaszolta, hogy ebben a pillanatban kezdené előlről, még akkor is, ha tudná, min kell hogy keresztülmenjen. Németországban leérettségizett és a jogi egyetem hallgatója lett. Ösztöndíjat kapott és diákokthozban lakott. Egy német család örökbefogadta.

Sanyi esetét is, csak röviden írtam le, hiszen erről regényt lehetne írni. Hátborzongató és tanulságos regényt. Részemről azonban még egy hozzáfűzni valóm van az elmondottakhoz. Nagyon büszke vagyok arra, hogy Sanyit és a hozzá hasonló Pesti Srácokat bajtársaimnak, barátaimnak és testvéreimnek nevezhetem. Sanyi bebizonyította, hogy elpusztíthatatlan, hiszen nemcsak a forradalmat és a szabadságharcot élte túl, hanem a saját kivégzését is. Ameddig ez a forradalmi szellem él a fiatalokban, addig van remény egy szabad, független és valóban szocialista Magyarország megteremtésére.

November 5-én hajnalban, amikor az oroszok megkezdték a Corvin köz elleni támadást már felkészülve találtak bennünket. Ez a támadás is, az előzőkhöz hasonló elkeseredett, kemény harcot váltott ki mindkét részről. Nekünk azonban óriási előnyünk volt az oroszokkal szemben, hogy hazánk szabadságáért harcoltunk. Fegyverünk, lőszerünk, élelmünk és emberanyagunk volt bőven és a szabadságharcosok hangulata minden orosz támadás visszaverése után nőtt. Néhányan ugyan távoztak, de a helyükbe újak jöttek. Ezek hoztak híreket, mert ekkor már teljesen el voltunk szigetelve a külvilágtól. Igaz, hogy néha, főleg esténként, amikor a harcok szüneteltek olyan látogatókat is kaptunk, akik hivatalos, vagy félhivatalos minőségben jöttek hozzánk. Ilyenkor vagy kaptunk egy kis biztatást, vagy nekünk kellett megvigasztalni látogatóinkat. Tudtuk, hogy Szabó bácsiék a Széna téren szétverték az oroszok. Dudás Jóska emberei is szétszéledtek. A Baross tériek még harcoltak de már őket is csak a sóhajtas tartotta össze. Látó-

gatóink vagy a kormánytól, vagy az Írószövetségtől, vagy valamelyik munkás tanácstól jöttek és tájékoztattak bennünket Budapest szomorú helyzetéről. Az újabb harcosok pedig olyan csoport tagjai voltak, akiket az oroszok már szétverték. November 6-án, 7-én és 8-án még mindig újabb harcosok jöttek, akik ekkor váltak corvinistákká. Még akkor is dicsőség volt corvinistának lenni és ezt a bajtársak szívük mélyén érezték. Mindennap, és a napnak minden órájában olyan hőstettek születtek, amelyek a legmagasabb elismerést és a legmagasabb kitüntetést érdemelték volna ki. Ők azonban megelégedtek egy dicsérettel, vagy ha éppen közel voltak, egy vállveregetéssel.

A Kilián laktanya volt hozzánk a legközelebb és érdekes módon, róluk nem tudtunk semmit.<sup>107</sup> Délelőtt 11 óra felé kerestem egy önként jelentkezőt, aki átmegy a Kiliánba megnézni, hogy áll-e még, vagy már megszállták az oroszok. Egy 16 év körüli forradalmár jelentkezett. Megkérdeztem tőle, hogy nem fél ilyen erős tűzharc alatt átmenni az Üllői úton? Tudja-e, mi a lehetősége arra, hogy odaérjen és hogy onnan élve vissza is jöjjön?

— Tudom — válaszolta, — nagyon kicsi az eshetőség arra, hogy megjárjam, de megpróbálom.

— Ha ismered a veszélyt akkor miért jelentkeztél? — csodálkoztam.

— Azért Bajusz, mert ha te küldesz oda valakit az fontos kell hogy legyen — válaszolta és látszott rajta, hogy semmi rendkívülit vagy hősiességet nem lát gondolkozásában.

— Nagyon tévedsz öcsi! A te életed sokkal fontosabb nekem, mint a Kilián laktanya. Eddig is megvoltunk nélkülik, s ezután is megleszünk. Nem mesz sehova — válaszoltam meghatottan.

Azonban elgondolkoztatott a fiú viselkedése és akkor fogalmazódott meg bennem, hogy ki a „hős”. Ha valaki nem ismeri a veszélyt, ami körülötte forog és úgy megy bele, az könnyelmű vagy egész egyszerűen bolond, de aki ismeri a veszélyt és valami jelentős célért mégis belemegy, az hős.

A szabadságharcosok nagyon is jól ismerték a veszélyt. Ha véletlenül egy-egy percre el is felejtették, a mellettük elesett bajtársaik figyelmeztették őket rá.

107. Dr. Páll György. A magyar néphadsereg szerepe a szabadságharcban, 37, 3: „November 4-én hajnalban az oroszok rajtaütésszerűen meglepték a kapuőrséget, betörték a kaput és két Gorjunov-géppuskával beálltak az udvar fele. A magyar kapuőrség elesett.”

Minden és álszerénység nélkül ki kell jelentenem, hogy életem legnagyobb kitüntetése akkor ért, amikor ezek a hősök, a corvinisták, engem választottak főparancsnokuknak. Ez a tiszt-ségem arra kötelez, hogy ameddig élek ápoljam és védjem azoknak a hősöknek a szellemét és emlékét, akik mindenüket odaadták a hazáért. Talán az Úristen azért tartott életben ezidáig, hogy ezt a könyvet megírjam a „Pesti Srácok” védelmében, akiknek a szelleme örökké él és akik saját vérükkel írták fel a magyar nemzet zászlajára azt a három rövid szót, amely minden pátoz nélkül a legtökéletesebben jellemzi őket:

MINDENT A HAZÁÉRT!

A Fehér Könyv ismét mesét mond amikor a Corvin feladásáról a következőket írja:

„A szovjet csapatok november 9-én körülvették a Corvin közt s ezzel megszűnt a harc. A még ottmaradt fegyveresek is lerakták fegyvereiket és elszéledtek...”<sup>108</sup>

A 4-es számú házban hihetetlen mennyiségű hadianyagot találtak. Többek<sup>1</sup> között hét teherautónyi lőszert és két ballon nitroglicerint.”<sup>109</sup>

November 9-én, a késő délutáni órákban a Corvin külső őrsége elfogott egy bujkáló orosz ezredest és egy őrmestert. Bekísérték őket a parancsnokságra, ahol megkezdődött a kihallgatásuk. Mindketten civilruhát viseltek és az örök csakis azért tartóztatták le őket, mert nem beszéltek magyarul. A két bujkáló alakot nagyon gyanússá tette, hogy nagy aktatáskájukban műszereket találtak. Ezért kerültek a parancsnokságra. Kihallgatásuk során azonban nem mondtak semmit, illetve tudtuk, hogy amit mondanak az hazugság. Azt állították, hogy a szovjet követségre indultak és eltévedtek. A parancsnokság fürdőszobájába zártuk őket, amit néha fogdának is használtunk, ahogy a szükség megkövetelte.

Ezen a napon a harcok már a kora délutáni órákban megszűntek. Ez csupán annyiból volt feltűnő, hogy az előbbi napok folyamán az orosz támadásokat, a késő esti órákig kellett visszaverni, vagy háromszor éjszakai támadást is intéztek. Mégsem gyanította senki, hogy valami nagy dolog van készülöben. Úgy véltük, hogy másnap, 10-én erős támadást kapunk, vagy egy másik éjszakai támadásra szervezkednek. Felkészültünk a fogadásukra.

Este, 10 óra felé azonban hívtak az irodába, mert az orosz ezredes velem akart beszélni. Hiába kérdezték, hogy mit akar, csak

azt hajtogatta, hogy a parancsnokkal akar beszélni. Senki másnak nem hajlandó elmondani azt a fontos dolgot, amit közölni szeretne.

Egy egyetemista volt a tolmács, aki jól beszélt oroszul. Az ezredes elmondta, hogy ő bemérő tiszt, s a Corvin már be van mérve. Hajnalban kezdik el nehéztüzérséggel veretni és kő, kövön nem marad. Most, hogy tudjuk mi vár ránk, azt csinálunk, amit akarunk. Azonban arra kér, hogy őt és az őrmesterét vigyük el a Corvinból bárhová, de innen lehetőleg messze.

Összehívtam a parancsnokságot és azokat, akik a törzshöz tartoztak. Dokit, Pufit, Jutkát a Corvin három orvosát, Zsuzsát, (aki egyik legjobb bajtársam volt úgy a harcok alatt, mint a béke napokban) Erdőt, Szabót a két helyettesemet, és a másik négy parancsnokot. Átbeszéltük a helyzetet, ami az adott körülmények között reménytelennek látszott. Az én véleményem az volt, hogy adjuk fel a Corvint. A gyalogsági és a páncélos támadások visszaverése nem lett volna végzetes probléma egy ideig, mert fegyverünk, lőszerünk és emberünk is volt elég ahhoz, hogy még néhány napot ellenálljunk. A nehéztüzérségi támadást azonban nem tudtuk volna visszaverni. Tudtam, hogy ez ellen nem lehet védekezni és ha nem akarunk öngyilkosok lenni, fel kell adnunk a Corvint. Tárgyalásunk alatt Görgey 1849-es világosi fegyverletétele jött szóba, amikor ő is olyan helyzetbe kerülhetett, amibe mi keveredtünk most. Azt mondtam, hogy teljesen megértem Görgey elhatározását, mert ő sem akarta a vágóhídra hajtani a megmaradt magyar sereget, akkor amikor látta, hogy a győzelemnek már a reménye sem létezik. A Kilián laktanya november 4-én elesett. Még azokat a corvinistákat is szétverték az oroszok néhány ÁVO-s vezetésével, akik a Kilián körüli részét tartották. Szabó bácsiék a Széna téren 6 óráig tartották magukat. Dudásról, akinek a szerepe az egész forradalom alatt inkább politikai tevékenysége miatt volt ismert, nem tudtunk semmit. November 9-én, a Corvin környékének kivételével már csak itt-ott hallatszott pukalövés Budapesten.

A Corvint azonban nem tudták elfoglalni az orosz páncélosok és a gyalogság sem, sőt óriási veszteségeket szenvedtek. Ezért volt szükség arra, hogy a nehéztüzérséget bevessék és felszámolják, bármilyen áron is, az utolsó ellenálló csoportot. Most már tudtuk, hogy segítséget, támogatást sehonnan sem várhatunk. A magyar fegyveres erők sem a forradalom alatt (október 23-tól, 28-ig), sem

108. Fehér Könyv, III, 84-1

109. Fehér Könyv, III, 84, 2

a szabadságharc alatt ( november 4-e után) nem harcoltak az oroszok és az ÁVO-sok ellen. A pesti srácok azonban elvéreztek és most már csak a corvinisták tartották magukat. Azzal a hírrel azonban, amit az orosz ezredestől kaptunk, választút elé értünk, és én nem akartam egyedül dönteni. Elmondtam a véleményem, s a parancsnokokra, a törzsre bízam a választást. Három lehetőségünk volt a történelmi múlt példái alapján: Mohács, ahol a törökök lemészárolták a magyar sereget, és Világos, ahol a megszállás elkerülésére letették a fegyvert. Nekünk azonban volt egy harmadik lehetőségünk. Az, hogy feladjuk ugyan a Corvint, de a harcot máshol folytatjuk. A fegyvert nem tesszük le, és kitartunk, ameddig csak lehetséges.

Ezt a megoldást választottuk, amiben egy parancsnok kivételével valamennyien megegyeztünk. Ez a parancsnok azt mondta, hogy embereivel értesíti a lakókat a helyzetről és gondoskodik a civil lakosság kiürítéséről. Ők is elmennek, de nem messzire és ahogy vége van a tüzéségi tűznek, azonnal visszajönnek, hogy fogadni tudják a ruszkat. Tudja, hogy a Corvin közt elfoglalják, azonban nem adják oda nekik ingyen. Keservesen meg kell hogy fizessenek érte.

A corvinisták három csoportra oszlottak. Erdős, Szabó és az én parancsnokságom alatt hajnali 3 óra körül megkezdtük a kivonulást. Nekem azonban még volt tennivalóm. Az orosz ezredest behívtam a parancsnoki irodába és még mielőtt a törzs széteszlett volna azt mondtam neki, hogy feladjuk a Corvint. Ha igaz az, amit mondott, biztosítottam, hogy az őrmesterrel együtt szabadon elmehetnek. Ha azonban nem igaz, s ez csak egy csel volt a Corvin feladására, ebből a pisztolyból — mutattam fegyveremre — kapnak egy-egy golyót mind a ketten.

— Ezekután is azt állítja, hogy hajnalban megkezdik a nehéz-tüzéségi tüzet? — kérdeztem.

— Igen — felelte az esredes, s csak arra kért, hogy siessünk.

Az ezredest és az őrmestert négy géppisztolyos őrizetére bízam. Két másik harcos és Zsuzsa segítségével összeszedtük az összes iratokat, vigyázva arra, hogy a corvinisták névsora is benne legyen. Egy üres lőszeres ládába tettük és levittük a Kisfaludy utcába. Leöntöttük benzinnel, meggyújtottuk és megvártuk amíg elégnék a papírok. A megmaradt hamut összetapostuk. Ezzel biztosítottuk, hogy a corvinisták névsora soha senkinek a kezébe nem kerül.

Azt hiszem valamennyien sírtunk, amikor megkezdtük a kivonulást. Erdős és Szabó már elmentek egy-egy csoporttal, és az a parancsnok, aki úgy döntött, hogy itt marad, még mindig keresett önként jelentkezőket, akik vele akarnak maradni. Ebben az egy-ségben kb. ötvenen voltak, akik valóban a végsőkig kitartottak.

Lehet, hogy a sok álmatlan éjszaka, lehet, hogy a Corvin köz feladásának a hatása, vagy mindkettő hozzájárult ahhoz, hogy az erősnek hitt szervezetem felmondta a szolgálatot. Annyi erőm sem volt, hogy felálljak, amikor Zsuzsa kért, hogy induljunk. Éva és Zsuzsa, — két hűséges bajtársam — támogattak, vonszoltak két oldalról a koromsötét pesti utcákon. A Rákóczi-téri vásárcsarnok mögött foglaltunk el egy épületet, ahol a lakók mind le-húzódtak a pincébe.

A Corvin feladásáról a Fehér Könyv a következőket írja: „A veszélyessé vált hadiszállást kiürítették, s a Continéntál szálló-ban, a Körúti és Rákóczi-úti házakban verődtek össze kis csoportokban. Ezekből a házakból végrehajtott orvtámadásaikkal és lövöldözésükkel ők provokálták a Körúti, a Rákóczi-úti és az Üllői-úti házak összelövöldözését.”<sup>110</sup>

November 10-én, a késő délutáni órákban tértem csak magam-hoz. Egy második emeleti szobában voltam, ahova Jutka, és Zsuzsa egy megvetett ágyba fektetett le, de ekkor én már semmire sem emlékeztem. Amikor magamhoz tértem, felöltöztem, és kimen-tem a helyiségből. Ajtóm előtt két géppisztolyos bajtársamat ta-láltam a folyosón, akik őrségben állva vigyáztak rám. Jólesett féltő gondoskodásuk. Az egyik lejött velem, hogy megmutassa hol van a házmester lakása, amelyből most az új segélyhely lett. A másik őrségben maradt, mert azt a szobát, ahol én előzőleg tar-tózkodtam, jelölték ki az új parancsnoki irodának. (Ahova azt hiszem soha nem tértem vissza.) A segélyhelyen találtam a három orvost, Zsuzsát és néhány könnyebben sebesültet, akik sebeik átkötésére jöttek be. Ott volt az orosz ezredest és az őrmester is, akik Pufival beszélgettek, aki nagyon jól tudott oroszul. Jutka említette, hogy Doki alig fél órája jött vissza a Corvintól, ahová még dél felé elment, hogy megnézze a helyzetet. Közben megsebe-sült. Mindkét combján átment egy golyó, de szerencsére csontot nem ért, s nem lett komoly baja. Lefeküdt a másik szobába, de azt mondta, hogy amikor lejössz — ezt rám értve mondta Zsuzsa —

110. Fehér Könyv, III, 83. 9

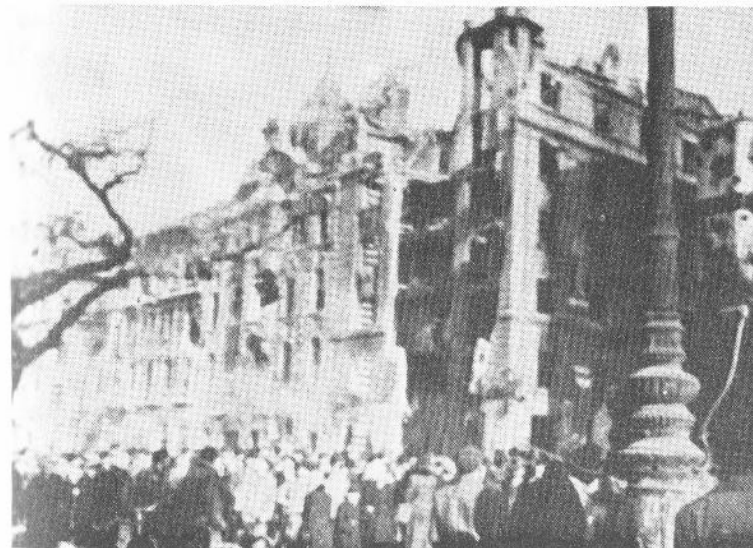


azonnal ébresszük fel, mert beszélni akar veled, ő szeretné elmondani mindazt, amit látott.

Bementem a másik szobába, s leültem a Doki ágyára és felébresztettem. Elmondta, hogy az oroszok elképzelhetetlen pusztítást végeztek a Corvinnál. Szinte rommá lőtték! Találkozott az egyik felkelővel azok közül, akik ott maradtak, s ő mesélte el a történeteket. (27.-28.-29.-30. kép)

Az oroszok reggel 6 óra felé kezdték el a nehéztüzérségi tüzet, ami kb. másfél óráig tartott. Ők ez idő alatt a Práter utca egyik pincéjében húzódtak meg, várva a tűz végét. Mindenkinél két géppisztoly volt és 10-15 tár. Kézigránátokkal is jól fel voltak szerelve. Parancsnokuk mindegyiknek kijelölte a helyét, amit, a nehéztüzérségi tűz végetértével, azonnal el kellett hogy foglaljanak. Az orosz páncélosokkal, páncélautókkal és gyalogsággal támadtak, de úgy látszik nem számítottak ellenállásra, mert a gyalogság a járművekkel együtt jött. A szabadságharcosok a romok tetején várták őket és egy jó órás kemény harc után, a Corvin köz elesett. A bajtársak közül talán hatan maradtak életben. Parancsnokuk is elesett. Olyan sok volt az orosz halott, hogy a hullák a Corvin környékét szőnyegként terítették be. Amíg a felkelők a pincében voltak, mind azt ismételték, hogy: „Meghalunk, de előbb megfizetünk érte.” A Corvin elesett, ők sajnos meghaltak, de az oroszok valóban nagy árat fizettek érte. Ez a felkelő is háromszor sebesült, mégis ő segített Dokinak visszajönni a Práter-utcai comb-lövése után.

Átmentem a másik szobába, ahol az orosz ezredes és az őrmestert őrizték. Tudomásukra hoztam, hogy szabadok. Két forradalmárt kértem meg, hogy a Városliget széléig kísérjék el őket, s vigyázzanak biztonságukra. Kézfogással váltunk el, ígéretem betartottam.



27. kép. József körút 82. Jobbra a Corvin bejárata.



28. kép. Ferenc körút és Üllői út sarka. (Szemben a Kiliánnal.)



29. kép.

A József körút másik oldala. A Corvin köz előtti épület.



30. kép.

József körút és Üllői út sarka. (Valéria kávéház.)

## Az utolsó napok

November 10 és 15-e között a corvinistáknak az a csoportja amelyik velem jött, a Rákóczi-téri vásárcsarnok mögötti épületet foglalta el. A lakók lehúzódtak a pincébe és az egész épületet a rendelkezésünkre bocsátották. Ez az épület is jól védhető volt a páncélos támadások ellen. Gyalogsági támadástól sem kellett tartanunk, mert mi voltunk előnyösebb helyzetben. A hangulat közöttünk igaz, hogy elkeseredett volt, de a dac; a méreg és maga az elkeseredés olyan lelkierőt adott, ami normális körülmények között megmagyarázhatatlan lenne. Mindennek lehetett nevezni ezeket a napokat csak normális körülményeknek nem. A szabadságharcosok jól fel voltak fegyverkezve és kisebb-nagyobb csoportokban Budapest különböző pontjain még mindig felvették a harcot az orosz járőrökkel.

El kell ismerjem, hogy ez már nem volt forradalom, sem szabadságharc. Ezeknek az összeütközéseknek a kizárólagos céljuk az volt, hogy állandóan zavarják az ellenséget, a megszálló orosz hadsereget. A corvinisták azonban itt is megállták a helyüket.

A forradalom győzött! A szabadságharcot vérbe taposták az orosz hadsereg katonái. Az 1956-os magyar ifjúság méltó utóda annak az 1848-as magyar ifjúságnak, amely ugyanazért a célért harcolt és amely ifjúságot éppen úgy, mint bennünket, az orosz imperializmus fegyverei hánytak szuronyra. Azonban, ahogy az 1848-as magyar ifjúság szelleme él és hatása kisugárzik a magyar jövőre, éppen úgy az 1956-os magyar ifjúság szelleme is elpusztíthatatlan. Az a cári orosz birodalom, amely 1849-ben eloltotta a magyar szabadság fátylóját, elveszett. Tudom, hogy az a kommunista orosz birodalom is elsüllyed majd a történelem szemétkosarában, amely 1956-ban vérbe taposta a magyar szabadságot!!!

A corvinisták azonban még mindig harcoltak. Ezekben a napokban is olyan hőstettek születtek, amiket nem lehet elhallgatni. Már maga az a tény, hogy november 13-án a corvinisták az alábbi felhívást adták ki — amelyet fákra, falakra ragasztva a főváros lakossága olvashatott — bizonyította, hogy még vagyunk, harcolunk és a fegyvert még nem tettük le. Ameddig lehet, kitartunk! Íme a felhívás szövege:

„Magyarok!

Magyarország nem veszett el addig, míg minden polgára hű marad a szabadság elvéhez! A harcnak még nincs és nem is lesz vége addig, amíg a szovjet megszállók országunk sok hős magyar vérével megszentelt földjén taposnak.

A magyar nép évszázadokon keresztül bebizonyította, hogy szabad, független ország akar lenni.

A fegyvert még nem tettük le.

Figyeljete Csepel, Tatabánya, Pécs és a többi városok és falvak és az erdőkbe vonult, még mindig harcoló szabadságharcosok felé!

Segítsétek őket rokonszenvetekkel és a munkások legnagyobb fegyverével a SZTRÁJKKAL!

A Corvin Forradalmi Bizottmány mindég tartja magát! Felhívását az alábbiakban közöljük az ország népével.

Szabad nemzet, szabad ország akarunk lenni!

Nagy Imre kormányát követeljük!

Több pártrendszer!

Szabad választást az ENSz felügyelete mellett!

Ne higgyetek a Kádár féle kommunista bábkormányoknak!

Tisztelet és megbecsülés a szabadságharcban elesett hősöknek!

Harcoljatok az újjászervezett ÁVH (az R csoport) ellen!

Halál a forradalom ellenségeire!

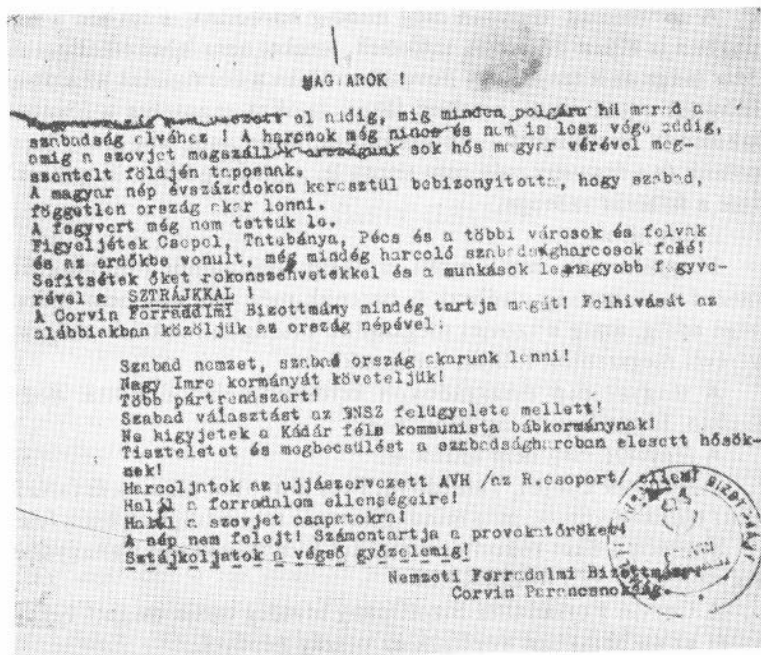
Halál a szovjet csapatokra!

A nép nem felejt! Számontartja a provokátorokat!

Sztrájkoljatok a végső győzelemig!

Nemzeti Forradalmi Bizottmány  
Corvin parancsnokság.”

Ekkor azonban már tudtuk, hogy óráink, napjaink meg vannak számlálva, már nem tarthatjuk magunkat sokáig. Ezek az utolsó napok is tele voltak eseményekkel, hőstettekkel, melyek közül néhányat meg akarok örökíteni a történelem számára, mert méltók erre.



Alig fejeztük be a Corvin nyilatkozatot, amit a bajtársak elvittek sokszorosítani, amikor azt a hírt hozták, hogy Zsuzsa megsebesült. A segélyhelyen van és Pufi dolgozik a fejsérülésén. Szaladtam a segélyhelyre. Zsuzsa fehér köpenye piros volt a vértől. Megdermesztett a látvány, Pufi azonban megnyugtatóan, hogy csak a fejbőr sérült meg, de az nagyon vérzékeny. Nem komoly a sérülés, ne aggódjak.

Zsuzsa ordított, hogy ott vannak a sebesültek, elvéreznek, mert senki sem mer utánuk menni. Állandóan felugrált és menni akart, de Jutka lefogta és visszanyomta a székre, miközben Pufi dolgozott a sebén.

Jutka közölte, hogy alig 15 méterre a kaputól, a Vásárcsarnok oldalában, van vagy tíz sebesültünk. A Rákóczi tér másik sarkára, a Körúton beállt egy orosz tank, és tűz alatt tartja a térnek ezt a részét, két gépfegyverével és a 76-os lövegével. Minden mozgásra tüzel.

— Menj ki Bajusz, nézd meg, mit lehet tenni! Valahogy be kell hozni őket, mert mind elvéreznek.

Kimentem a kapun és a Vásárcsarnok hátsó fala mellett vagy 20-25 fegyverest láttam a mieink közül. Odamentem és elmondták nekik is a helyzetet, ami valóban nagyon veszélyes volt. Viktort, az orosz katonát is közöttük láttam, október 27-étől már sok barátot talált a corvinisták között. Szabad volt, oda ment ahova akart. Most ő is a többiekkel a fal mellett lapult. Látta, tudta, hogy mi a helyzet.

Lefeküdtem és lapos, igazán lapos kúszásban elértem az első sebesültet, aki alig két méterre lehetett a tűzvonalban. Megfogtam a két kezét és lassan centiméterenként húztam vissza, ki a tűzvonalból. Alig hátráltam fél métert, amikor egy hosszú copfos, 16 év körüli lány tűnt fel mellettem, aki szintén lapos kúszásban jött utánam. Erzsike volt, akivel 1960-ban találkoztam Párizsban. Egy corvinistának lett a felesége.

— Hagyd nekem Bajusz. Ezt én viszem. Menj a másik után.

Kihúztam a második sebesültet is a tűzvonalból, s indultam vissza a harmadikért, amikor egy óriási robbanás rázta meg a levegőt. Már benne voltam a tűzvonalban és nem mozdultam. Azt hittem, a tank 76-os lövege tüzel. Vártam a becsapódást, ami nem jött. Társaink elkezdtek ordítani: „Felrobbant a tank! Felrobbant a tank! Viktor kinyírta a tankot!”

A sebesültek percek alatt bent voltak a segélyhelyen, ahol Jutka, Pufi és Doki ellátták őket. Három halottunk is volt, akiket a kapu alatt hagytunk. A felkelők közül az egyik, elmondta, hogy mi történt:

— Amikor kimentél az első sebesültért, Viktor kért tőlem egy kézigránátot. Adtam neki. Hívott, hogy menjek vele. A vásárcsarnok másik sarkán megálltunk és Viktor azt próbálta magyarázni, hogy kinyírja a tankot a kézigránáttal. Mutogatott, hogy maradjak ott és figyeljem a tankot. Megkerülte a háztömböt és a Körútról közelítette meg a tankot. Közben valamit kiabált oroszul. Kinyílt a csapóajtó és bemászott. Nem telhetett el még egy perc sem, a páncélos felrobbant. A lőszer robbanhatott benne.

Viktor, a 20 éves orosz katona a magyar szabadságért áldozta életét. Valóban a kézigránát robbantotta fel a tankban lévő lőszer és ez okozta azt a hatalmas detonációt, aminek következtében a tank darabokra ment szét. Ha majd egyszer a magyar forradalom és szabadságharc hőseinek névsorát valaki összeállítja; Viktor, a 20 éves orosz katona is közöttük kell, hogy legyen, mert ő éppen

olyan hőse a magyar nemzetnek, mint azok a forradalmárok, akik életüket áldozták hazájukért. Talán még nagyobb.

Pufit már október 25-én láttam a Corvin közben, amikor először mentem le a József körút 82-ből szétnézni. Mint már említettem, orvos főhadnagy volt és az egész forradalom és szabadságharc alatt az egyenruháját viselte. Csendes, jóhumorú ember volt, aki nagyszerű kapcsolatot tudott tartani a szabadságharcosokkal, de elsősorban a sebesültekkel. A Corvin közben mindenki szerette és becsülte őt. Nem tudom, hogy miért kapta a Pufi nevet mert igaz, hogy testes derék ember volt, de egyáltalán nem lehetett kövérnek nevezni. Soha, semmilyen politikai nézetet nem vallott, de magyarságára mindig büszke volt. Akárcsak az egyenruhájára, és ezért nem öltözött át civilbe. Többször próbáltam rávenni, hogy menjen el egy-egy tárgyalásra, vagy ha a Corvinban volt valamilyen tanácskozás kértem, hogy jöjjön be, de válasza mindig ugyanaz volt:

— Bajusz, én orvos vagyok. Semmi máshoz nem értek. A tárgyaláson esetleg olyasmit mondok, hogy a végén te is megbánod, hogy behívtál. Nem megyek.

Mint orvost azonban úgy hiszem, az Úristen küldte közénk. Rá tudta venni a sebesülteket, hogy érzéstelenítő nélkül, kisebb-nagyobb műtéteket végezzen rajtuk, s még csak fel sem jaidúltak. Rajtam kétszer dolgozott. Először a szemem melletti sérülést kezelte, amibe én nem akartam kapcsolódni, de ő rábeszélte.

— Hány éves vagy Bajusz? Huszonnégy? Ugye még nem vagy nő? Hát ennek a forradalomnak egyszer vége lesz, s akkor egy olyan csúnya sebforradással a szemed mellett, még feleséget sem találsz magadnak. Ha most összehúszom néhány kapoccsal, később még nagyítóval sem fogják meglátni a sebhelyet. Akkor aztán annyi feleséget találsz majd, amennyit akasz. Tucatszámra.

Ezt úgy mondta el, hogy mindenki nevetett a segélyhelyen. Közel hajolt hozzám és egészen halkan folytatta. Példát kell adnod a srácoknak. Még azt fogják hinni, hogy félsz néhány kapocstól.

November 6-án jobb lapockámból vett ki egy pisztoly, vagy géppisztoly golyót. (A kaliber ugyanaz.)

— Bajusz, szerencséd van, mert ez a golyó olyan fáradt lehetett, mint te vagy. Azért állt meg a lapockádban... — mondta megnyugtató nevetéssel.

November 14-én kora délután azonban két géppisztolyos felkelő, akik máshonnan kerültek közénk, letartóztatta Pufit és hozzám kísérték. Azzal vádolták, hogy ÁVO-s főhadnagy.

— Fiúk — mondtam — Pufi velünk van a forradalom kezdete óta. Éppen eléggé bebizonyította hovatartozását. Miért gondoltátok, hogy ÁVO-s? Van rá bizonyítékotok?

— Soha senki nem látta őt, hogy megfogott volna egy géppisztolyt, s kiment volna harcolni a ruszki, vagy az ÁVO-sok ellen — válaszolták.

— Ne hülyéskedjete gyerekek! Az ő kötelessége nem az, hogy kimenjen harcolni, hanem az, hogy amikor ti felszedtek egy-egy golyót, kivegye belőletek! Egy orvos kötelessége a sebesülteket ellátni és ebben el kell ismerjétek ti is, hogy Pufi megállta a helyét, éppen úgy mint Jutka vagy a Doki. Az, hogy ő nem olyan bátor, mint ti vagytok, még nem jelenti azt, hogy ÁVO-s. Menjete a fenébe és hagyjatok békét Pufinak. Köszönjétek meg neki, hogy sok bajtársunk életét megmentette.

A két fegyveres elment. Pufi maradt és leült egy székre. Nagyon komoly volt, könnyeket láttam a szemében, amikor megszólalt.

— Bajusz, te azt mondtad, hogy én gyáva vagyok? Hát megmutatom neked, hogy nem vagyok gyáva!

— Pufi, az Isten áldjon meg, — kérleltem — ne légy gyerek. Valahogy le kellett szereljem ezt a két hülyét, akik azt hitték rólad, hogy ÁVO-s vagy. Ha valaki, akkor én tudom, hogy mit tettél valamennyiünkért. Téged nem kényszerített senki, hogy a corvinistáknak légy az orvosa. Hidd el, hogy hálás vagyok neked is, Jutkának is és Dokinak is azért a munkáért, amit magatokra vállaltatok. Azonban úgy látszik, hogy mindennek vége. Segítséget nem kapunk sehonnan, s mi már nem tudjuk tovább tartani magunkat. Azt hiszem, hogy a további ellenállás már öngyilkosság. Valamennyien ki vagyunk merülve úgy idegileg, mint fizikailag. Most már valóban, csak Maléter tanácsa maradt hátra. Menjünk haza és feküdjünk le. Pufi, a barátom vagy, akit úgy szeretek, mint a testvéreimet. Úgy érzem, hogy bajtársaink kiomlott vére testvérekké keresztelt valamennyiünket és ez a testvériség, bármennyig is élünk, megmarad. Úgy kérek, mint a testvéred, menj haza, feküdj le és aludd ki magad. Lehet, hogy még az éjszaka folyamán, de legkésőbb holnap reggel mi is hazamegyünk, mert a további ellenállás reménytelen. Most már kár minden csepp magyar vérért. Túl sok folyt el hiába.

Pufinak folytak a könnyei, majd felállt és megölelt. Csak ezt mondta:

— Bajusz, a testvérem vagy!

Este 8 óra lehetett, amikor a bajtársak behozták Pufi holttestét. Egy géppisztollyal egyedül nekiment az első orosz járőrnek. Még ma is úgy érzem és fáj, hogy ezt csak azért tette, hogy bebizonyítsa bátorságát.

November 15-én délelőtt a forradalmárok közül egy nagyobb csoport elindult Nyugatra. Értesüléseim szerint azonban valahol felvették a harcot egy nagyobb orosz egységgel és komoly veszteségeket szenvedtek.

Dél felé Jutka, Zsuzsa, Doki és én elhagytuk a Rákóczi-teret, miután jól szétnéztünk, hogy mindenki elment-e. Nem akartunk senkit sem hátrahagyni. Kerültük a nagy utakat, amennyire lehetett. Az Orczi-tér sarkán megöleltük egymást és elváltunk. Mind a négyen sírtunk. Jutka és Doki, más irányba mentek. Zsuzsával, akinek fején a fehér kötést egy kék sapka takarta, megindultunk Pesterzsébet felé.

Az egész utat gyalog tettük meg, s most igazán egymást támogatva. Ernő bátyám lakására érve engem azonnal lefektettek. Zsuzsát Ernő kísérte haza.

Ekkor már besötétedett.

## Utószó

A Budapesti Pártbizottságnak két nagyon fontos szerepe volt a forradalom alatt. Az egyik, hogy katonailag szervezkedjen a forradalom leverésére. Pontosabban, hogy fegyverrel lássák el azokat a kommunistákat, akik hajlandók voltak a szovjethű rendszerhez és embereik mellett fegyvert fogni. A másik, hogy a forradalom győzelme esetén, az általuk beépített és megbízható emberek ott legyenek nemcsak a nemzetőrök között, hanem a forradalom felső vezetésében is. Ezt is igazolja Hollós Ervin:

„Amikor elkezdődött az úgynevezett „forradalmi bizottságok, bizottmányok, üzemi tanácsok” választása, a Budapesti Pártbizottság vezetői úgy döntöttek, hogy ebbe be kell kapcsolódniuk és meg kell próbálni a kommunisták, s a velük egyetértők befolyásának biztosítását. Ezt fontosnak tartották azért is, mert az első jelekből nyilvánvaló volt, hogy az újjonnan választott intézményekben sok becsületes ember is részt vesz. A „bizottmányokat, bizottságokat, tanácsokat” harci terepek tekintették, ahol megpróbálták elősegíteni a reakciós ellenforradalmi befolyás visszaszorítását, elszigetelését. Ilyen elgondolás alapján adtak tanácsokat, útmutatást és küldtek ki elvtársakat a kerületi pártbizottságokra. Jó néhány kerületben a pártbizottságok már öntevékenyen megkezdték e feladatok megvalósítását. A bizottságokba bevonták a volt koalíciós pártok helyileg ismertebb egykori vezetői közül azokat, akik kifejezték a kommunistákkal való együttműködési készségüket.”<sup>111</sup>

Nemzetőr igazolványokkal látták el az ÁVO-sokat és „A X. Kerületi Pártbizottság hatszáz kommunistát szerelt fel a Kerületi Pénzügyőr Laktanyából származó fegyverekkel.”<sup>112</sup>

111. Hollós Ervin. Köztársaságtér, 49, 2

112. Hollós Ervin. Köztársaságtér, 49, 1

Maléter is egy ilyen „beküldött” ember volt, a forradalom alatti „tevékenységét” már leírtam. A forradalom leverése után azonban a kommunistákra jellemző módon, cserben hagyták elvtársai. Már nem volt szükségük rá. Ezért van az, hogy azok a könyvek, tanulmányok, melyek a magyar forradalommal foglalkoznak úgy otthon, mint az emigrációban, s amelyek nagyrésze szintén beépített ügynökök tollából erednek, a forradalom központjába helyezik Malétert. Félrevezető „hitelességükkel” nem a legjobb célt szolgálják, még azoknak a becsületes magyaroknak is, akik az emigrációban a magyar forradalom történetével foglalkoznak és ezekre a téves információkra hivatkoznak. A Magyar Történelmi Társulat folyóiratában, a Századokban, Molnár János a következőket írja: „A Corvin-köziek és Maléter összefogása volt az új „hadserg” létrehozásának egyik fontos feltétele”.<sup>113</sup> Ugyanebben a bevezetésben Molnár azt állítja, hogy „nemcsak egyes katonák, hanem tisztek és seregrészek is átálltak”, s ezt október 25-ére teszi. Néhány oldallal odébb viszont azt állítja, hogy: „A hadsereg tisztikarában is voltak revizionista beállítottságú tisztek, de ezek is csak 28-30-a után nyomultak előtérbe”.<sup>114</sup> Tehát Molnár is erősen félrevezető mint azok: „Az emigrációs sajtóban megjelent írások, bár a valóságnak megfelelően 25-ére teszik Maléter megékezésését a Kiliánba, egyben azt is leszögezik, hogy Maléter már 25-én délelőtt átállt”.<sup>115</sup>

Noel Barber, a London Daily Mail munkatársa viszont már egyenesen október 24-ére teszi Maléter átállását könyvének a 4., „The Living Legend” című fejezetében.

Molnár szerint: „Maléter és társai 4-e után tagadták ezt és csak a 28-án, a kormánynyilatkozat, a tüzszünet után bekövetkezett átállást ismerték el. Valószínű, hogy mindkét álláspont túlzott és Maléter 28-ig kétkulacos politikát folytatott. Éppen úgy tárgyalt a felkelőkkel, mint a kormánycsapatokkal és tiltakozott az ellen, hogy a rádió őt árulónak nevezte, löszert kért a studiót őrző katonáktól a felkelők ellen, stb.”<sup>116</sup>

Molnár János, az a vonalas kommunista író, akinek megengedte a Kádár rendszer, hogy egy ilyen tanulmányt írjon, „Fegyveres csoportok 1956-ban: Az ellenforradalom hadserege” címmel, félrevezet és mellébeszél. Mint történésznek, rendelkezésére állt a Belügyminisztérium irattára, a vallomások, a jegyzőkönyvek és mindaz az anyag, amiből ő írhatta volna meg legjobban, hogy valóban, mi is történt 1956-ban Magyarországon. Hivatkozik ugyan jegyzőkönyvekre, de azokat elferdíti, meghamisítja, s egyes

részeit teljesen elhallgatja. Hivatkozásai azonban kiterjednek azokra a történelem hamisító munkákra, melyek az emigrációban jelentek meg és melyek teljes mértékben megfelelnek a Kádár rendszer politikájának. Még Molnár sem ment ilyen messzire, mint ahogy azt az alábbi idézet utolsó mondatával igazolja. Ezek az írások ügynökök tollából erednek, melyeket Kádár rendszere sugalmazott olyan embereknek, akik a forradalom alatt vagy nem is voltak Magyarországon, vagy ha ott is voltak, a barikád másik oldalán harcoltak. Sokan azonban megkeresték a legmélyebb pincéket, hogy ott, biztonságban „vészeljék” át a forradalmat.

„Ez tükröződik az olyan véleményekben, hogy a „puskát kézben tartó tipikus forradalmár alakja” nem volt túlságosan vonzó, hogy sok közöttük a huligán és a gyanús elem, hogy nem keltenek jó benyomást, hogy fasiszta elemek és huligánok, börtöntöltelékek vannak közöttük, hogy a Corvin-közi felkelők Pongtázt csirkefogó bandái voltak. Ezek igen súlyos megállapítások.”<sup>117</sup> Molnár itt Basil Davidsonra, Mérayra és Zinner Pálra hivatkozik. Zinnert idézi: „Kálmán Pongrácz, a rough, tough Lumpenproletariat type who led a determined band of rowdies at Corvinus Place in an industrial section of Pest.”<sup>118</sup>

„A magyar revizionista emigráció elítélte Zinner könyvét (Szemle 1963, 1) Itt T.R.F. aláírással azt írják, hogy a hegy egeret szült.”<sup>119</sup> Azt is írhatta volna, hogy egy patkány szülte az egeret.

Ezek a vélemények a magyar szabadságharcosról annyira mérsékeltek, mint azok, akik ezeket leírták. Az igazat, hogy mi történt Budapesten 1956-ban ők is tudják, de tartanak tőle, nem merik vagy nem akarják leírni, mert az nem felel meg annak a vonalnak amit képviselnek. Ez vonatkozik a hazai kiadványokra éppúgy, mint az emigráns írókra és természetesen, hogy nem maradnak el ettől a nyugati kommunista írók sem. Ezek az emberek meg sem kérdezték a szabadságharcosokat, hogy mi történt 1956-ban Magyarországon, mert az nem is volt fontos nekik. Vagy ha némelyik megkérdezte, a tényeket elferdítették és alapvetően fontos részleteket elhallgattak.

113. Molnár János, Századok, 1148, 2

114. Molnár János, Századok, 1153, 2

115. Molnár János, Századok, 1148, 3

116. Molnár János, Századok, 1148, 3

117. Molnár János, Századok, 1130, 2

118. Molnár János, Századok, 1130, 8

119. Molnár János, Századok, 1130, 3

Sokan Budapest pincéiből csak azért bújtak elő, hogy az első adandó alkalmat megragadják a menekülésre. Ezekből itt a szabad világban lett szabadságharcos és jogot formálnak maguknak ahhoz, hogy erkölcsileg lejárassák, hősi emléküket bemocskolják azoknak, akik önszántukból áldozták életüket hazájukért. Ugyanakkor szándékosan, vagy csupán korlátoltságuk miatt, pártpolitikai vagy anyagi érdekből, avagy szereplési viselkedésüktől hajtva kiforgatják a forradalom eszméit. Azokat az eszméket, melyek a történelem folyamán talán soha sem látott mértékben kovácsolták össze a magyar népet egy olyan egységbe, melyet az egész világ megcsodált, s amely példaképpül szolgál a szabadságszerető nemzeteknek.

A kádári tollnokokat talán jobban megértem, mert ők csak azt írhatják le, amit az a rendszer amelyet az orosz szuronyok hoztak vissza 1956 november 4-én és melyet még ma is az orosz tankok tartanak fent, megenged. Rendszerük statisztikai adataival támasztják alá a szabadságharcosok politikai és erkölcsi összetételét. Hollós Ervin szerint; „A Práter utcai csoport november 3-ára 600-700 fegyveresre növekedett. Ebből 370 kiléte ismert, s ennek 40%-a többszörösen elítélt bűnöző.”<sup>120</sup>

Molnár is részletesen tárgyalja ezt a kérdést. Többek között azt írja: „A Corvin-köziek parancsnokai közül két fő a volt nyilas párt tagja, négy-öt pedig ismert hortista tiszt volt, egy másik a rongyos gárda önkéntese volt 1944-ben. (A Pongrátz fivérek kúriai bíró gyermekei)”, stb...<sup>121</sup>

Ezek az adatok, melyek tele vannak tévedésekkel, elferdített hamis beállításokkal, jó talajt szolgáltatnak a Nyugaton megjelent írásoknak, hogy ezen keresztül is félrevezessék a közvéleményt.

A hollósok, molnárok, fehér könyvek és a kommunista párt többi Magyarországon és a Nyugaton lévő propagandistái, kitűnő munkát végeztek. Sikerült nekik a forradalmat úgy beállítani, hogy az őket igazolja, főleg, hogyha valaki hinni akar nekik. A jövő történészeinek komoly munkát és erőfeszítést fog okozni, hogy ebből a gordiuszi csomóból, kibogozzák az igazságot. A propagandisták azonban nem ismernek határt. Íme a Fehér Könyv a következőket írja:

„A Corvin-köziek látták, hogy a kormány nem veszi komolyan a statáriumot, s új erőre kaptak. Hamar meggyőződtek arról, hogy Nagy Imre — akinek kormányát a csoport kezdetben nem ismerte el —, mellettük áll, s nem engedi meg a statárium tényleges élet-

belépését. Büntetés veszélye nélkül lehet tehát fegyvert szerezni, lövöldözni. Ez volt a Corvin csoport számára az első — és döntő segítség, melyet az akkori kormány fejének köszönhetett. Megjegyzendő, hogy ezen a napon vonult be Maléter harckocsijával a szomszédos Kilián laktanyába. Néhány harckocsi a gyülevezs Corvin csapatot könnyen szétzavarhatta volna, de mint ismeretes Maléter ennek ellenkezőjét tette, szövetkezett a Corvinistákkal!

Ez az árulás a Malétertől kapott támogatás volt a második körülmény, amely elősegítette a Corvin csoport gyors növekedését.”<sup>122</sup>

A Fehér Könyv a fenti idézetet október 25-re teszi. Maléter valóban akkor jött a Kiliánba és megpróbálta szétzavarni a „gyülevezs Corvin-csapatot”. Október 27-e kora délutánig komoly veszteségeket is okozott nekünk, amit a Magyar Népköztársaság propagandistái, akik a Fehér Könyvet írták, nagyon is jól tudnak. Sőt! Azt is tudják, hogy szovjet elvtársaik is megpróbálták „szétzavarni a gyülevezs Corvin csapatot” nem csak néhány, hanem sok harckocsival. Javarészüket ott is maradt, kiégve a Corvin környékén. Pedig a felkelőket csak a hazaszeretetük vezette. Ha Maléter és a Magyar Néphadsereg tisztjei és főtisztjei már október 25-én csatlakoztak volna a forradalomhoz, melynek ebben az esetben a hazaszereteten kívül képzett katonai vezetői is lettek volna, a Fehér Könyv megírására, talán csak Moszkvában kerülhetett volna sor. Azok a tiszték és főtiszték, akik október 28-a után, a kormánynyilatkozat és a fegyverszünet meghirdetése után csatlakoztak hozzánk, csakis azért tették, hogy karrierjük biztosítva legyen az új magyar társadalom hadseregében is. Ezt bizonyítja az a tény, hogy november 4-e után, amikor az oroszok 3.000 tankot és 200.000 orosz katonát zúdítottak Budapestre, a forradalmárok ismét magukra maradtak. A tiszték és főtiszték vissza „helyezkedtek”. A Corvin közben (Pufi kivételével, aki mint orvos főhadnagy már 25-e óta velünk volt) csupán egy hadnagy és egy százados maradt, mind a kettő hiralós. Ha valami érdemük volt a néphadsereg tisztjeinek és főtisztjeinek, az csak addig terjed, hogy megtagadták a tűzparancsot ellenünk. (Solymosi János alvezredes, a pilisicsabai páncélos hadosztály parancsnokát tudomásom szerint ki is végezték ezért.) Azonban még ezt is kevesen tették.

120. Hollós Ervin, Kik voltak mit akartak, 50, 1

121. Molnár János, Századok, 1137, 1138, 1139

122. Fehér Könyv, III. 76, 7 - 78, 1



Maléter is arra hivatkozott, hogy ő katona és parancsot teljesít. Október 27-én délután ugyan kitette a fehér zászlót a Kilián lak-tanya ablakába, de az csak tűzszünetet jelentett. Ezzel még nem vált szabadságharcossá. Ezt bizonyítja aznap este Ödön bátyám-mal való találkozása és 28-án reggel a velem való beszélgetése is. Sőt, erre utal a tárgyalásaink során tanúsított magatartása, a sza-badságharcosokról alkotott véleménye és az orosz elvtársaiba vetett bizalma is. Az a tény, hogy Nagy Imre, Tildy Zoltán és Vass Zoltán kérésére, akik elválaszthatatlan társai voltak, kinevezte a forradalom honvédelmi miniszter helyettesévé, majd miniszterévé, egyáltalán nem jelenti azt, hogy Maléter velünk érzett, hiszen Kádár Jánost november 3-án Nagy Imre megerősítette államminisz-teri tisztségében, akkor, amikor Kádár már az oroszoknál járt és eladott bennünket.<sup>123</sup> Ismét a legjobb barátját árulta el, (Rajk László után Nagy Imrét) azt aki megbízott benne. Ezáltal a magyar történelem egyik legaljasabb hazaárulója vált.

Maléter letartóztatásáról szintén a Fehér Könyvből kapunk tájékoztatást:

„Az ellenséges híresztelésekkel szemben Maléter Pált a magyar hatóságok és nem a szovjet alakulatok tartóztatták le. Letartóz-tatását a forradalmi munkás-paraszt kormány nem azért rendelte el, mert Maléter tárgyalni kívánt a szovjet katonai egységek pa-rancsnokával, hanem mert esküszegővé, árulóvá lett és fegyveres támadást vezetett a népi demokratikus állam rendje ellen”.<sup>124</sup>

Érdekes, hogy egy ilyen rövid szövegbe mennyi hazugságot bele tudnak tenni a Magyar Népköztársaság propagandistái.

Először: A „magyar hatóságok” november 3-án este a Nagy Imre kormány és annak tagjai voltak, Maléter is mint honvédelmi miniszter. Ma már tudjuk, hogy a letartóztatást maga Szerov tá-bornok foganatosította, aki a szovjet politikai rendőrség főnöke volt. Tehát milyen „magyar hatóságokról” beszélnek?

Másodszor: „A forradalmi munkás-paraszt kormány”, ki ne-vezte ki ezt a kormányt és ami még fontosabb, mikor? November 3-án este még nem létezett ez a bábkormány, tehát nem is rendel-hette el a forradalom parlamentereinek letartóztatását.

Harmadszor: Az lehet, hogy „Maléter tárgyalni kívánt a szovjet katonai egységek parancsnokával” és szívesen tette azt, hiszen elvtársaival tárgyalt, akikben megbízott. Figyelmeztetésem, nem használt. (Lásd utolsó találkozásunkat, november 3-án este.) Azonban azt Nagy Imre miniszterelnök egyenes utasítására tette.

Tökölön csak folytatták a Parlamentben már aznap délelőtt meg-kezdett tárgyalásokat. A szovjet főparancsnokságon azonban Ma-linyin, Cserbarin és Sztjepanov tábornokok felléphettek volna mindenkivel szemben, hogy megvédjék a vendégül fogadott kor-mányküldöttséget, csak Szerov tábornok ellen nem. Ha megteszik, ők is Maléter sorsára jutottak volna.

Negyedszer: Mi lettünk volna „a népi demokratikus állam”? Maléter csakis ellenünk vezetett fegyveres támadást október 27-én délutánig. Ezért neki nem kötelet, hanem a legmagasabb kitün-tetést kellett volna, hogy adják. Azért is kitüntetés járt volna neki, amiért azt a tanácsot adta nekem október 28-án reggel: „Most már nemcsak a szovjet hadsereggel, hanem a magyar hadsereggel is szembekerültetek. Lássátok be, hogy végetek van”. Mégis tőlük kapta a kötelet, és mi mint mártírt kellene, hogy elismerjük. Mint jelképet végezték ki, mint a magyar forradalom honvédelmi miniszterét. Nem a tettei, hanem a betöltött pozíciója, karrierje miatt.

Ötödször: „Esküszegővé, árulóvá lett”. Most már másodszor! Az első alkalommal, a második világháború végén kitüntették esküszegéséért és árulásáért. Ugyanazok a második alkalommal felakasztották ezért, hazug vádak alapján. Ha valakit elárult Ma-léter, azok mi voltunk és nem az oroszok. Mégis tőlük kapta meg azt, amit mi, a corvinisták akartunk adni neki. Elgondolkoztató...

A Magyar Néphadsereg tisztjeinek és főtisztjeinek magatar-tását megpróbálják ellenkező előjelle átállítani, nemcsak az ott-honi propagandisták, hanem az emigrációban élő ügynökök is. Voltak ugyan néhányan, akik szívükre hallgatva szerettek volna lovat váltani, főleg a forradalom győzelme után, de a józan ész ellene szólt ennek a váltásnak. Hiába győzött a forradalom, sokan féltek, sokan pedig remélték, hogy a végén mégiscsak mi leszünk a vesztesek. Ezekben a napokban nemcsak a katonai, hanem a po-litikai helyzet is óráról órára változott. Azok, akik még változ-tathattak volna, eszükre hallgatva nem akartak a régi lóról sem leszállni, de az újra is szívesen felkapaszkodtak volna. Ennek tu-lajdonítható, hogy a forradalom vérbefolytása után a két ló közé estek. Rövidebb, hosszabb börtönbüntetéssel megúszták. Ezt bizonyítja a forradalom leverése után a népbíróságok ítélete, ahol százával ítélték halálra a fiatalokúakat, nem kímélve még a 14-15

123. Gosztonyi Péter, A magyar forradalom története, 142, 3

124. Fehér Könyv, 58

éves gyerekeket sem. Tudjuk, hogy 1959-60-ban százával végezték ki ezeket a gyerekeket, fiúkat és lányokat egyaránt, akiknek a börtönben kellett megvárniuk, míg betöltik a 18. életévüket és megérnek a kötélre. Halálos ítéletük 1957-ben hangzott el, már akkor tudták, hogy nem számíthatnak kegyelemre hiszen szinte naponta 2-3 bajtársukat kísérték el a cellájuk előtt Kádár János hóhérai. Kádár valóban a fiatal felkelők koponyájával kövezte ki az utat trónusáig, melyet még ma is a szovjet szuronyok biztosítanak. Az ő lelkén (ha van neki) szárad nemcsak Rajk, Maléter, Nagy Imre, Gimes és a többi nagyok halála, hanem a Pesti Srácoké is, akiknek az egyedüli bűnük a hazaszeretet volt és akiket hamar elfelejtett mindenki.

„A napokban levelet kaptam Budapestről, megbízható, komoly embertől. Írja: Ismét két gyereket akasztottak fel. Két testvért, egy fiút és egy leányt. Ikrék voltak, Bodnár István és Éva a nevük. A levélnek nem az ad érdekességet, hogy ismét felakasztottak két gyereket, ezt ők hetenként megteszik. Nem kettőt, tízet is. De ennek a két gyereknek az érdekében, maguk a porkolábok kértek kegyelmet Kádártól. Kegyelmet kért a gyermekek apja is, aki vasmunkás, az anyjuk pedig textilgyárban dolgozik és hivatkoztak proletár származásukra. Talán éppen ezért nem volt kegyelem. Egy decemberi hajnalon 1959-ben felakasztották mindkettőt. A jelenet megindító volt. A fiúnak hófehér volt a haja, hiszen három évig ült a siralomházban, várva a biztos halált. A lány volt a bátrabb, az erősebb. A két testvér összeölelkezett, sírva megcsókolták egymást, a lány vigasztalta a fiút: „— Ne félj, hisz a halál nem fáj, csak az élet rossz, az emberek gonoszak.” A fiú sirt, riadtan nézett körül részvétet, kegyelmet várt, de sehol semmi. A hóhér és a porkolábok lesütötték szemüket. Még a papot sem engedték be hozzájuk, nehogy annak a révén hír szivárognon ki. A lány bátran lépett az akasztófa alá, hosszú haját felhajtotta, hogy a hóhér fehér nyakára illessze a kötelet. A hivatalos közegek elfordították arcukat. Megédzett kommunisták voltak, de emberek. Másnap már az apa és az anya is halott volt. Kinyitották a gázcsapot. Ők voltak a gyerekek halálának az okozói, mert azok a többi menekülővel együtt Ausztriába akartak szökni, de a szülők féltésükben nem engedték őket. Az apa kommunista volt, azt mondta, hogy Rákosi elment és Kádárral majd jobb világ jön. Az apa tévedése miatt következett be a szörnyű tragédia, az egész család pusztulása.”<sup>125</sup>

25 évvel a forradalom után Magyarországon és az emigrációban érdekesen oszlik meg az összmagyarság véleménye. Vitathatatlan, hogy a nemzet sorsa, életszínvonala változott, javult és összehasonlíthatatlanul jobb a forradalom előtti időszaknál. A Magyarországról Nyugatra látogató turista ezt a forradalom eredményének tulajdonítja és ez az egész magyar nemzet véleményét tükrözi. A látogatók Magyarországról nemcsak Nyugatra, hanem a többi rabállamokba is járnak és láthatják a különbséget a nemzetek életszínvonala között. Tudják, hogy ha nem lett volna 1956-ban forradalom és szabadságharc Magyarországon, a nemzet sorsa semmivel sem különbözne a románok, vagy a lengyelek sorsától. Mindezt az 1981-82-es lengyel események igazolják. Ha a győztes forradalmat az oroszok le is verték, egy borzalmas bosszú hadjárat után engedniük kellett, elsősorban politikai megfontolásból. Nem akarták 1956 megismétlődését és mindent megtettek, hogy azt elkerüljék. Nem volt más megoldásuk, mert ők tudják a legjobban, hogy forradalmat előkészíteni, megszervezni nem lehet. Forradalom akkor tör ki, amikor egy nép ráébred arra, hogy tovább élni így nem lehet.

Kádár János propagandistái azonban nemcsak Magyarországon, hanem itt a Nyugati országokban is el akarják hitetni (sokszor eredményesen) a közvéleménnyel, hogy a magyar nemzet sorsának jobbrafordulása egyenesen Kádár Jánosnak köszönhető. Még az amerikai televízió is hősnek ábrázolta ezt a véreskezű diktátort, akit az orosz tankok a magyar hazafiak vérében taposva ültettek nemzetünk nyakára. Neki személyesen és egyes politikájának tulajdonítják a nemzet életszínvonalának felemelkedését. Arról azonban nem beszélnek, hogy az oroszok iránti hálából Kádár mit tett. Több ezer felakasztott, bebörtönzött és Szibériába deportált hazafi életével és szabadságával fizette meg uralomra juttatását. Azonban, ha ezeket a tényeket valaki megemlíti, azt reakciónak, fasisztának, szélsőjobboldalinak minősítik Kádár kint élő ügynökei, akik újságokkal, rádiókkal és hatalmas politikai befolyással rendelkeznek a legtöbb nyugati országban.

Ez a befolyás olyan hatalmas, hogy Gerald Ford amerikai elnökkel is el tudták felejtetni az 1956-os magyar forradalmat és szabadságharcot. Amikor Jimmy Carter elnökjelölt megkérdezte tőle, hogy miért írta alá a Helsinki Nyilatkozatot, azt válaszolta: mert a pápa is aláírta és azért, mert a vasfüggöny mögötti nem-

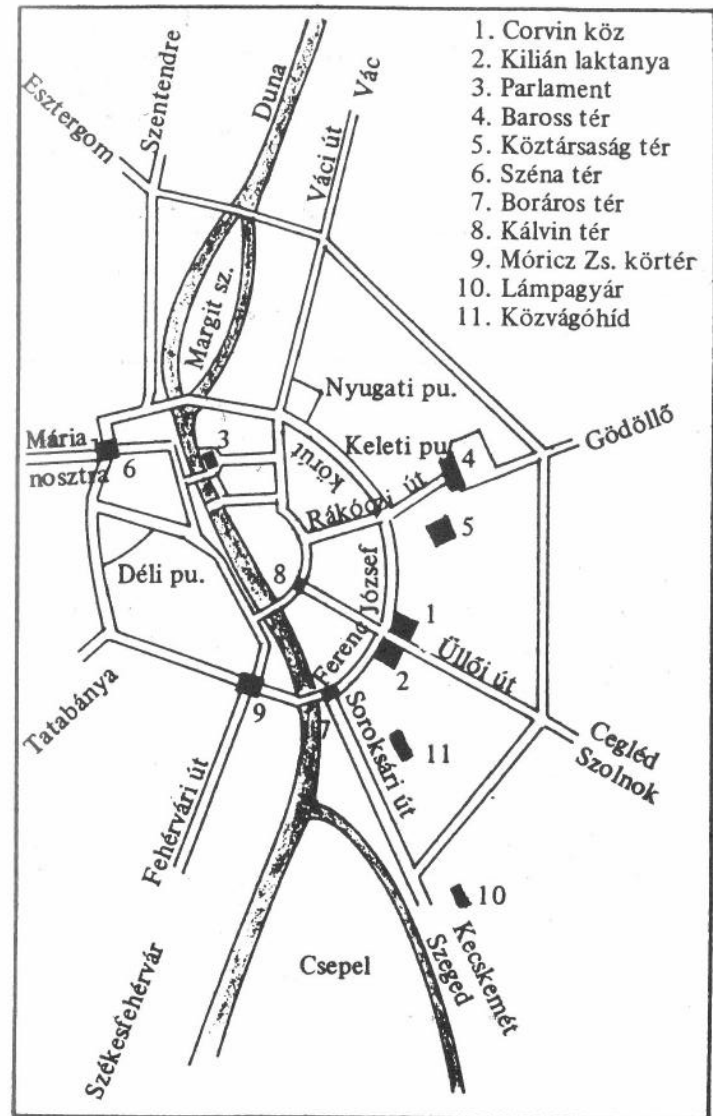
125. Magyar Sándor, A harmadik világháború története, 183, 2

zetek szabad, független és önkormányzattal rendelkező országok. Nem is lett megválasztva elnöknek. Vetélytársa Jimmy Carter, aki learatta a kisebbségi szavazatokat, az amerikai magyar, lengyel, litván és a többi vasfüggöny mögötti nemzetiségi csoportok szavazataival elnök lett, nem késett a rápazarolt szavazatokat megköszönni. Megválasztása után egy évvel november 4-ét választotta, hogy nyilvánosságra hozza a magyar szent korona hazaküldését. Ezzel nemcsak, hogy elismerte és szentesítette Kádár Jánost, hanem ugyanakkor tudomására hozta a rabnemzeteknek és szavazóinak, hogy ne is reménykedjenek. Azzal, hogy november 4-én, a második szovjet beavatkozás évfordulóján jelentette be Szent István koronájának hazaküldését, jól belénk rúgott szabadságharcosokba. Ugyanakkor biztosította utódjának a megválasztását is. Az Egyesült Államok elnökétől, ennél több intelligenciát vár el az ember. Milyen óriási politikai befolyás kellett ahhoz, hogy ezeket a súlyos baklövéseket sorozatosan mégis elkövessék...?

Dodd szenátor szavait kell hogy idézzem:

„Óriási segítség lenne, ha meg tudnánk győzni a rabnemzetek népeit arról, hogy megtanultuk a magyar forradalom leckéjét.”<sup>126</sup>

Megtanulták...? Az elmúlt 26 esztendő azt bizonyítja, hogy nem. Ez idő alatt is szabad utat engedtek a kommunizmus terjeszkedésének. Mindez az amerikai külügyminisztérium hozzájárulásával, beleegyezésével és néha segítségével történt.



126. The Hungarian Quarterly, 1961 január, 20, 4